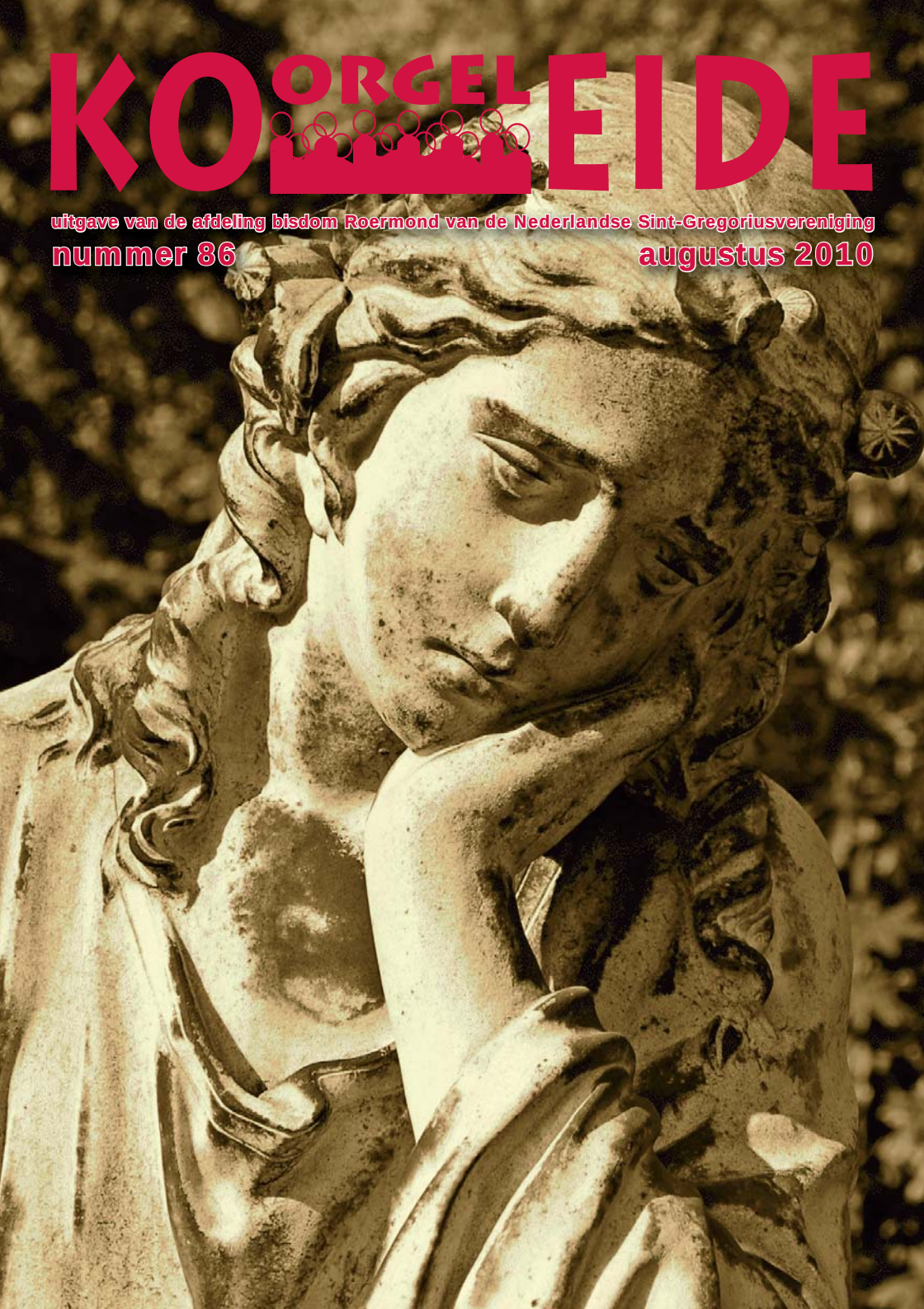

KOORGELEIDE

uitgave van de afdeling bisdom Roermond van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging
nummer 86 augustus 2010

INHOUDSOPGAVE:

- 1 Ten Geleide
- 3 Van het secretariaat
- 4 VNK Nieuws: Uitreiking Koorprijs
- 6 Allerheiligen
- 9 Het kerklied onder vuur
- 10 Vanaf de orgelbank
- 11 Da Capo
- 12 Afsluiting Wardcursus
- 13 Dankjeweldag
- 14 KGL-Bibliotheek-Nieuws
- 17 Activiteitenagenda
- 19 Toelichting DO-UT-DES Muziekbladen
- 21 DO-UT-DES Muziekbladen
- 25 Nieuws alla breve
- 26 Koorzaken: Broonkprocessie
- 28 Kerkmuzikale heilige Karel Houben
- 33 Met de neus umhoeg
- 35 Allerheiligen
- 38 De liturgische organist
- 44 Opleiding kerkmusicus

OMSLAG:

Het thema van deze Koor-geleide is Allerheiligen en Allerzielen.

Passend hierbij is de afbeel-
ding van een grafmonument.

Op de achterkant ziet u een
afbeelding van Pater Karel
Houben.

REDACTIE:

Aalm.Guido Grond
Ad Voesten
Marian Verstappen (secre)

E-mail:
koorgeleide@home.nl.

Postadres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

TEN GELEIDE

✱ Als u deze uitgave van Koorgeleide ontvangt, kunnen we **TERUGZIEN OP ENKELE BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN IN ONS BISDOM EN IN DE WERELDKERK:**

- **450 jaar Bisdom Roermond** is feestelijk gevierd en zij die de Lofzang Gods hebben gaande gehouden zijn extra 'in the picture' gezet.
- **Het Jaar van de Priester** heeft bijzondere aandacht gekregen en is onlangs in Rome afgesloten op het St.Pietersplein.
- Als diocesane en landelijke vereniging van kerkkoren wordt alles in het werk gezet, opdat in de **toekomst de kerkzang** niet zal verstommen, maar een nieuwe impuls krijgt en dat ook de zang bij de jeugd bijzondere aandacht verdient. Want als kinderen niet meer zingen, wordt het stil om ons heen. Anders gezegd, koren in als buiten de kerk mogen niet nog meer vergrijzen. Zij hebben de jeugd meer dan ooit hard nodig.

De Lofzang Gods dient gaande te worden gehouden!

✱ Ja, en dan dat nieuwe geluid uit de **VUVUZELAS**. U kent ze inmiddels wel: die **WK-TOETERS** met ontzettend veel decibellen. Niet bepaald een nieuw instrument voor de eredienst, voor het 'spel' ter ere van God. Die 'vuvuzelas' met hun kakofonie van geluid, oorverdovend, ééntonig en alles doordringend, zijn geen loftrumpetten. Neen, de Boodschap van het Evangelie moet tot ons doordringen op een totaal andere wijze, uitnodigend en zo nodig op verheven toon en klankrijk, en ons leven vorm en inhoud geven ten dienste van de evenmens. Ook de stilte op zijn tijd, ook tijdens de eredienst, brengt je tot meditatieve bezinning over de in klank en zang verkondigde evangelische boodschap. Er is niks mis met bepaalde instrumenten. Psalm 150 spoort ons zelfs aan: "Looft God, looft Hem overal..... Hef, **BAZUIN**, uw gouden stem, **HARP** en **FLUIT**, verheerlijkt Hem! **CITHER, CIMBEL, TAMBOERIJN**, laat uw maat de maatslag zijn van Gods ongemeten wezen, opdat zinge al wat leeft, juiche al wat adem heeft tot Gods eer. Hij zij geprezen." (Tekst: Martinus Nijhoff, in: GvL Psalm 150-I; LDII nr. 669.

✱ Bijzondere aandacht besteden wij aan de '**HEILIGEN ONS VOORGEGAAN**'. De wegwijzers voor ons eigen leven, om in hun geest 'mensen van de Weg' te zijn. Met suggesties van liederen voor het hoogfeest van Alle(r)heiligen, onmisbaar voor een eigentijds repertoire.

- * Bij het feest van ALLERHEILIGEN denken wij onmiddellijk ook aan **ALLERZIELEN**. Wij gedenken 'Die ons in 't hart geschreven staan, die onze dagen deelden, maar in de dood zijn voorgegaan' (t.: Sytze de Vries). Een uitgebreid artikel over het 'SANCTORALE' in de liturgie van de kerk: twee bijzondere feesten!
- * Hierbij denken wij bijzonder aan een 'jonge' heilige priester uit onze eigen streek: **PATER KAREL VAN SINT ANDRIES UIT MUNSTERGELEEN** ofwel **SAINT CHARLES OF MOUNT ARGUS** (1821-1893) en de **LIEDEREN** die in de loop der jaren ter ere van hem zijn geschreven.
- * Ongetwijfeld houdt ons bezig de vele publicaties in kranten en tijdschriften over het wel of niet (meer) mogen zingen van gezangen in de eredienst. Leest u eens het artikel '**HET KERKLIED ONDER VUUR!**'.
- * Verder een **REFLECTIE** over bijzondere traditionele gebeurtenissen in een parochie of streek: de Broonk-Processie. Religie of folklore? En: Het standpunt over CD's in de uitvaartliturgie.
- * Wij zijn bijzonder verheugd dat ons toestemming is verleend - waarvoor onze hartelijke dank aan de Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg (ICLZ) te Leuven - tot de publicatie over '**DE LITURGISCHE ORGANIST**', door Jef Anaf uit Leuven.
- * Tenslotte weer enkele **DO-UT-DES-MUZIEKBLADEN** met toelichting. Van harte aanbevolen.
- * De **UITERLIJKE DATUM VOOR HET INLEVEREN VAN KOPIJ** voor aflevering 87 is 25 september (bij voorkeur per e-mail). Neemt u ter voorkoming van niet-plaatsing of inkorting vooraf contact op met een van de redactieleden. Bij voorbaat dank.
- * **DE REDACTIE WENST UVEEL INSPIRATIE** toe. Laat ook de **KOORLEDEN** hierin delen door bijvoorbeeld aan het begin en het einde van een repetitie een bijzondere gedachte uit een van de artikelen, mededelingen of bladvullingen voor te lezen. **KOORGELEIDE IS EEN BLAD VOOR ALLEN DIE HUN EREDIENST ZINGEND EN SPELEND VERVULLEN - TOT EER VAN GOD EN TOT STICHTING VAN DE MEDEGELOVIGEN EN DAT IN DE KLANKKLEUREN OOK VAN DEZE TIJD.**

De Redactie

VAN HET SECRETARIAAT

In Koorgeleide van november 2009 maakte ik melding van het feit dat het bestuur van de NSGV in de algemene vergadering van 29 juni 2009 voor het eerst in haar bestaan een beleidsplan, het beleidsplan 2010-2015 heeft vastgesteld.

Nu weten we allen dat papier geduldig is, maar ik verzeker u, dit beleidsplan verdwijnt niet in een bureaulade, zoals maar al te vaak met beleidsstukken gebeurt.

Het beleidsplan staat in het teken van nauwe samenwerking tussen alle actoren die op het gebied van de liturgie en kerkmuziek werkzaam zijn: de priester, het kerkbestuur, het zangkoor, de dirigent en de organist. Al deze actoren hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid op het gebied van de kerkmuziek.

We zijn intussen begonnen met de uitvoering van het beleidsplan en twee zaken staan daarbij centraal.

Op de eerste plaats dienen dekenale structuren te worden opgericht die het ons mogelijk maken de koren en hun dirigenten te bereiken. Dit betekent dat in de dekenaten waar (nog) koorkringen functioneren aan de koorkringbesturen ingevolge het bepaalde in artikel 18 van het diocesane Reglement voor de Koorkringen een kerkmuzikaal en liturgisch deskundige wordt toegevoegd en in de dekenaten waar geen koorkring functioneert, door de deken een kerk-

muzikaal en liturgisch deskundige wordt benoemd, zodat er communicatielijnen ontstaan tussen de Gregoriusvereniging in Roermond en de kerkkoren en hun dirigenten. Dit proces is thans in volle gang en moet dit jaar voltooid worden. Dit is de externe kant van de zaak.

Intern hebben we de werkgroep Liturgische Muziek in het leven geroepen die inmiddels al vijf keer vergaderd heeft. Als eerste doel heeft de werkgroep zich gesteld het zoeken van liturgisch verantwoorde gezangen voor de uitvaartliturgie en de advent. Successievelijk zal het gehele kerkelijk jaar aan bod komen, zodat we te zijner tijd alle kerkkoren en met name hun dirigenten heel concreet kunnen adviseren over mooie en tevens uit liturgisch oogpunt verantwoorde muziek voor alle onderdelen van het kerkelijk jaar.

Ik heb in Koorgeleide van november 2009 geschreven dat het beleidsplan 2010-2015 een ambitieus plan is en dat we alle zeilen zullen moeten bijzetten om de doelstellingen te realiseren.

Welnu, zoals u in het bovenstaande hebt kunnen lezen, de eerste stappen zijn gezet en ik zal u op de hoogte houden van de vorderingen.

*Jacq. Hoorens,
secretaris.*

LIMBURGSE KOORPRIJS VOOR GUIDO GROND

Op zaterdag 13 maart jl. reikte Hans Braun, voorzitter van de stichting Verenigde Nederlandse Korenorganisaties Limburg (VNK-Limburg), voor de tweede keer op rij de Limburgse Koorprijs uit. De prijs ging naar Guido Grond, die gedurende 40 jaar een belangrijke rol heeft gespeeld in de kerkmuzikale wereld en een constructieve bijdrage heeft geleverd aan o.a. de activiteiten van de VNK-Limburg, de koepelorganisatie voor de koren in Limburg.

Uit de toespraak van VNK-voorzitter Hans Braun:

“De VNK-Limburg is een bescheiden organisatie.

Guido weet dat als geen ander. Met weinig middelen proberen we zoveel mogelijk voor elkaar te krijgen. Guido is al heel erg lang bij de VNK betrokken. Hij is een wandelend archief en de motor achter veel activiteiten van “zijn” Gregoriusvereniging. Te denken valt daarbij aan het informatieve Koorgeleide dat er telkens weer geweldig verzorgd uitziet. De koreninstructieavonden worden nog steeds alom gewaardeerd. Telkens is hij actief met nieuw repertoire voor de kerkkoren. Hij onderhoudt de contacten met vele nationale en internationale organisaties op het terrein van de kerkmuziek. Onversaagd gaat hij daar mee door, ook als de tijden en het kerkelijk klimaat niet meewerken.”

Guido Grond is tot op de dag van vandaag vicevoorzitter van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging Limburg, de koepelorganisatie van Limburgse kerkkoren. Van de 1.000 koren in de provincie zijn zo'n 400 koren aan een parochiegemeenschap verbonden. Grond was en is de motor achter het verenigingsblad Koorgeleide, de koreninstructieavonden, de repertoirevernieuwing en vele andere activiteiten.

De VNK-Limburg heeft de Limburgse Koorprijs enige jaren geleden ingesteld in samenwerking met het Huis voor de Kunsten Limburg. De prijs, een beeld van kunstenaar Jenny Roost, is bedoeld voor personen die zich in de meest brede zin van het woord verdienstelijk hebben gemaakt voor de ontwikkeling van de kormuziek in Limburg.

ALLE(R)HEILIGEN: WEGWIJZERS OM GOED TE LEVEN NAAR GOD'S GEEST

DOOR GODS KINDEREN BEZONGEN

Inleiding:

In de Catechismus van de Katholieke Kerk (1993-Editio typica/1995-Utrecht) lezen we in paragraaf 5 over 'De gemeenschap van de heiligen': 'Niet alleen omwille van hun voorbeeld echter vierten wij de gedachtenis van de gelukzaligen in de hemel, maar veeleer om door de beoefening van de broederlijke liefde de eenheid van de kerk in de geest te versterken. Want zoals de christelijke gemeenschapszin van hen die op aarde nog onderweg zijn, ons dichterbij Christus brengt, zo verbindt de gemeenschap met de heiligen ons met Christus. Uit Hem, als de bron en het hoofd, stroomt alle genade en het leven van het van het volk van God zelf' (957). En elders lezen we: 'Wanneer de kerk jaarlijks de martelaren en de andere heiligen gedenkt, 'verkondigt zij het Paasmysterie', in hen 'die met Christus hebben geleden en met Hem zijn verheerlijkt'. Zij houdt de gelovigen hun voorbeelden voor ogen, waardoor allen door Christus tot de Vader geleid worden, en zij verkrijgt door hun verdiensten de weldaden van God' (1173). Ja, maar hoe vertaal je dat naar de kinderen toe? Hoe maak je deze jonge christenen, o.a. in de catecheseles, duidelijk wat het feest van Alle(r)heiligen op 1 november, dat elk jaar weer gevierd wordt, inhoudt?

Als gedoopte kinderen zijn zij christen geworden, behorend tot de groep (kerk) van 'mensen van de Weg', zoals de eerste christenen werden genoemd: volgelingen van Jezus Christus, Gods Zoon, die de Weg, de Waarheid en het Leven is. En een heilige, wie hij/zij ook is, geleefd in het verleden, is als het ware een idool, een voorbeeld ter navolging en ter inspiratie. Een wegwijzer, een mens, soms zelfs zeer jong overleden, die zijn/haar leven niet bouwde op geld, macht of comfort, maar dienstbaar aan de evenmens, de naaste: arm, treurend, vluchtend. Heilige mensen, vanuit Christus en Zijn Boodschap gezien: toffe mensen, cool, uit één stuk: mensen met een missie, een boodschap van eerlijkheid, gerechtigheid, barmhartigheid. Het zijn vredebrengers en belangrijk, ook voor mensen in onze tijd. De heiligen verbinden ons, de Kerk op aarde, met de Kerk in de hemel, als wij in hun geest 'mensen van de Weg' zijn, op weg naar het ideaal voorgeleefd en verkondigd door Christus en zijn trouwe navolgers, de heiligen.

Het FEEST VAN ALLERHEILIGEN heeft heel oude papieren. Reeds in de derde eeuw was het gewoonte om martelaren, gestorven voor hun christen-zijn, op hun sterfdag te gedenken.

Na het einde van de christenvervolgingen, in het begin van de vierde eeuw, wordt het feest van alle martelaren verbreed door Paus Gregorius III (731-741) tot een feest van alle heiligen. Onder Paus Gregorius IV (827-844) wordt dit feest tenslotte verplaatst van 13 mei naar 1 november. En dit feest vieren wij tot op de dag van vandaag!

Dat is een zinvol gegeven. 'Want wanneer in de herfst (harvest) de oogst is binnengehaald, viert de kerk ook dat de Heer de vruchten oogst van het zaad van de Geest dat Hij gezaaid heeft op de aarde en waarvan degenen die ons zijn voorgegaan het duidelijk bewijs voor ons mogen zijn. Dat deze gelijkenis voor de hand ligt, moge blijken uit het feit dat hier te lande de 'dankdag voor het gewas' gehouden wordt op de eerste woensdag in november. (M.Los, blz 100)

DE BOODSCHAP VAN ALLE(R)HEILIGEN

Allerheiligen heeft elk jaar (A-B-C-jaar) de Bergrede als evangelielezing, bekend als de Zaligsprekingen (Mt.5, 1-12a).

"Jezus geeft op de berg de grondwet van het leven op een nieuwe wijze. Eens heeft Jahweh op de berg de wet gegeven in zijn 10 geboden. Jezus concretiseert het in de Bergrede. Hij zegt: Als je zó leeft is het goed, en ook: Als je zó leeft mag je dromen zoals Johannes het deed in het visioen zoals hij het beschrijft in het Boek der Openbaring.

Zó zien heiligen er ook uit, denk ik. Zij gaan heiligend, helend door het leven. Zij zijn navolgers van Christus in de ware zin van het woord. Zij zijn, mét Christus, 'de wegwijzers' op weg naar het Rijk van God." (Joke Brugman, blz.2-3).

GEZANGEN 'uit de mond van kinderen' TER ERE VAN DE HEILIGEN, ONS VOORGEGAAN:

I. Ik adviseer om de volgende keuzeliederen door allen (jong en oud) te zingen, waarin de kinderen een voorttrekkersrol (kunnen) vervullen:

A. VOOR ALLE HEIL'GEN IN DE HEERLIJKHEID

M. Ralph Vaughan Williams, t. Willem Barnard. Een vertaling van het bekende Engelse lied 'For all the Saints' uit 1906. Vindplaats: GvL 539; LbK 299; MB 362-367 (bewerkingen door Jan Valkestijn voor diverse koorsoorten). Een bijzonder mooi lied voor de hele vierende gemeenschap.

B. DE HEILIGEN, ONS VOORGEGAAN

M. Muus Jacobse, t. Willem Vogel. Vindplaats: GvL 590; LDII-1046; LbK 103; Zj 151; Rsb 483. De kinderen kunnen eventueel de strofen zingen en allen zingen het refrein: 'Geprezen zij zijn Naam...'. Een begeleiding is te vinden in Harmoniale II, nr. 8/VII, nr. 13 en in de begeleidingsbundels bij het Liedboek voor de Kerken. Een prachtig communiegezing. Maar meer dan een Allerheiligenlied is het eerder een Allerzielenlied, m.a.w. voor beide feestdagen geschikt. Een 'bruglied'!

C. EEN LIED VOOR ALLERHEILIGEN

T. J. Jongerius; m. H. Strategier. Vindplaats: GvL 605.
'Gij die de mens geschapen hebt', een tekst ontleend aan Openbaring 7,2-14 (het visioen van de bruiloft van het Lam). In dit lied danken wij God voor het geloof van die ons zijn voorgedaan. Het is een gemakkelijk te zingen lied na de communie.

(wordt vervolgd)

Guido Grond

HET KERKLIED ONDER VUUR!

Het is al weer een tijdje geleden dat er nogal wat commotie ontstond door de berichtgeving rondom het mogelijk verbieden van allerlei min of meer populaire kerkliederen door vertegenwoordigers van de Nederlandse Bisschoppenconferentie. Wat was er aan de hand? Twee censoren hadden op uitsluitend tekstuele gronden een lijst met liederen geselecteerd die als liturgisch ongewenst aangeduid werden en daarom in diverse muziekwitgaven niet meer gepubliceerd en gezongen dienden te worden.

Nu is er niets mis met de gedachte om af en toe eens kritisch te kijken naar ons liederenbestand. Maar dat doe je door te kijken naar het totaalplaatje. Tekst, melodie, liturgisch gebruik, cultureel geografische gebruiken enz. Liefst natuurlijk met een groep deskundige mensen in een open dialoog.

De commotie omtrent de door de censoren gevolgde methode is dus wel te rechtvaardigen, zeker omdat de bijgevoegde motivatie nogal kort door de bocht was en soms zelfs voor de betreffende componisten en tekstdichters nogal hard aankwamen. Men vergat dat de betreffende liederen in een andere tijd geschreven waren met misschien andere inzichten en spirituele belevingen.

De NSGV heeft in deze dan ook, na uitgebreid landelijk overleg, een brief naar de Nederlandse Bisschoppenconferentie gezonden met daarin het aanbod om al hun benodigde expertise ter beschikking te stellen om tot een evenwichtiger besluitvorming te komen in zake het “opschonen” van liturgisch liedrepertoire. Wij hopen van harte dat een open communicatie met alle betrokkenen hiervan het gevolg kan zijn.

Overigens blijkt maar weer dat het van groot belang is dat wij als kerkmusici ons blijven verdiepen in liturgie en liturgische muziek om de kennis te vergaren om goede keuzes en afwegingen te blijven maken in ons wekelijks muzikaal-liturgisch werk. Communicatie met alle betrokkenen is absoluut onontbeerlijk.

“Dan zal er zolang er mensen zijn, onder zomaar een dak, de steppe overal kunnen bloeien. Mensen veel geluk.”

Ad Voesten.

VANAF DE ORGELBANK

Italiaanse mentaliteit?

Begin mei was ik deelnemer aan de bedevaart naar Rome bij gelegenheid van het 450-jarig bestaansfeest van ons Bisdom. In mijn taak als organist van deze bedevaart had ik het genoeg om iedere dag een H. Mis te mogen begeleiden. Als pelgrim is Rome als centrum van de wereldkerk een fantastische ervaring. Maar om als organist in Rome actief te zijn is nog specialer. In de vier basilieken die Rome rijk is, staan stuk voor stuk fantastische orgels. Maar je maakt dan ook heel nadrukkelijk de Italiaanse mentaliteit mee (willekeur alom en niets gaat snel en soepel) en ervaart snel dat niet alles goud is dat blinkt. Anders gezegd: je hoort dat niet alles klinkt zoals het zou moeten klinken.

Veel orgels zijn zeer matig onderhouden. Ook komt het voor dat niet het hoofdorgel wordt toegewezen ('dat wordt alleen zondag met het koor gebruikt'), maar een klein, overwegend vals klinkend orgel in een zijbeuk.

Nu leer je daar snel mee omgaan: voorbereidingstijd is er (bijna) niet en het heeft ook helemaal geen zin om te 'protesteren'. Maar de 'Italiaanse mentaliteit' waar ik het over had, heeft ook een aanstekelijk effect. Zo vierden wij ook de H. Eucharistie in de Sint-Pieter en daar mocht wel het grote orgel worden gebruikt. De wisselwerking met bisschoppen, cantor, koor en pelgrims kon optimaal worden ondersteund door de organist. Met als gevolg dat de pelgrims ook de voor hen aanvankelijk minder bekende liederen en psalmen uit volle borst meezongen. Na afloop van de H. Mis was er natuurlijk alle ruimte voorzien voor orgelspel en als organist had ik mij natuurlijk op dat moment verheugd. De Toccata van Th. Dubois was mijn keuze en klonk inderdaad heel majestueus. Al spoedig werd ik onderbroken door iemand die een interview wilde afnemen. Met een bijna Italiaanse mentaliteit speelde ik verder met de gedachte 'dat interview kan over enkele minuten ook nog wel'. Halverwege het orgelwerk kwam de koster, die heel nadrukkelijk 'basta' riep. Vlak voor het laatste slotakkoord kwam een tweede koster/ceremoniemeester erbij, die met een gigantische woordenwaterval maar op niet mis te verstane wijze deze boodschap herhaalde. Mijn reactie: 'solo tre cordi' was gelukkig net voldoende om het werk regulier en waardig af te sluiten, maar niet voor de ceremoniemeester. Toen ik hem na afloop bedankte voor zijn geduld vloog hij van ergernis bijna tegen de koepel van de Sint-Pieter (en die is hoog). 'Temperamente' dat hebben de Italianen wel, de rust bewaren kunnen de 'Olandesi' toch meestal beter. Eén ding is zeker: organist zijn in de Sint-Pieter is een geweldige ervaring en die ervaring neemt niemand mij meer af.

Geert Moonen

DA CAPO

START KINDERKOOR “DE VROLIJKE NOOTJES” IN SWALMEN EEN GROOT SUCCES!

Dit jaar is er in Swalmen gestart met een nieuw kinderkoor.

Binnen het project Da Capo was vanuit Swalmen de vraag gekomen om te helpen bij het opstarten van een kinderkoor. Er was al een enthousiaste dirigente Susan Peters, maar verder moest nog alles worden gerealiseerd.

Daarvoor werd gebruik gemaakt van het stappenplan -Hoe zet ik een kinderkoor op-. Dit stappenplan is ontwikkeld door de NSGV i.s.m. VNK-Limburg en geeft duidelijk aan welke stappen er moeten worden genomen om succesvol te starten met een kinderkoor. Belangrijk is om te beginnen met een werkgroep die de organisatie van een kinderkoor op zich wil gaan nemen.

Samen met Pastoor Reneerkens was er al snel een enthousiaste groep mensen verzameld die het idee van een kinderkoor in de parochie belangrijk genoeg vond om zich daarvoor in te zetten. Daarna werd er gewerkt aan een plan om kinderen voor het koor te interesseren en wat was het resultaat? Er zijn inmiddels ruim 20 leden in de leeftijd van 5 jaar tot 16 jaar. Er is maandelijks een overleg van de werkgroep en daarbij is ook Pastoor Reneerkens aanwezig. Het koor werkt binnen het project Da Capo aan stemvorming en neemt deel aan de afsluiting van het Da Capo project op 6 november.

Dit koor “De Vrolijke Nootjes” laat zien dat het nog mogelijk is om een kinderkoor op te starten, mits men de goede voorbereidingen treft, een enthousiaste pastoor in de parochie heeft, en men een groep bevlogen enthousiaste mensen om zich heen kan verzamelen.

Joke Halmans

AFSLUITING WARDCURSUS ROERMOND

Op zaterdag 8 mei j.l. was de afsluiting van de Wardcursus in Roermond. Deze cursus was een initiatief van de Werkgroep Kind-Koor-Kerk in het kader van het Da Capo Project, een driejarig stimuleringsplan voor de kinderkoorzang in Limburg. Wilko Brouwers, directeur van Ward Centrum Nederland was de cursusleider. De deelnemende cursisten werden vertrouwd gemaakt met de beginselen van de Ward methode, die door muziekpedagoge Justine Ward is ontwikkeld in de periode tussen 1914 en 1922.

Zij hanteerde de stelling: Iedereen kan zingen! Volgens haar was muziek ook een essentieel element in de opvoeding. Zij ging ervan uit dat een goede muzikale vorming leidt tot een harmonische ontwikkeling van het kind. Om dit te bereiken moet men het kind prikkelen en laten ervaren wat ritme is en het kind door middel van beweging laten ervaren wat beweging met de klank doet. De Ward methode besteedt veel aandacht aan stemvorming, gehooroefeningen, geheugentrainingen en ontwikkeling van het ritmisch gevoel. Het spelelement neemt daarbij een belangrijke plaats in. In deze cursus werd aandacht besteed aan al deze elementen.

De cursisten gaven ter afsluiting van deze cursus een les aan een kinderkoor volgens deze methode, wat tot veel enthousiasme leidde bij de koorkinderen.

Joke Halmans
Werkgroep Kind-Koor-Kerk NSGV Roermond

DANKJEWELDAG KINDERKOREN & AFSLUITING DA CAPO OP 6 NOVEMBER

Vorig jaar hebben we voor het eerst een dankjeweldag georganiseerd voor kinderkoren. Veel parochies in het bisdom hebben een kinderkoor. Daarnaast zijn er nog tal van kinderkoren die als zodanig niet als kerkkoor te boek staan maar wel bij allerhande gelegenheden in de kerk zingen. Er komen in Limburg dus van noord tot zuid heel wat kinderen met regelmaat zingend in de kerk. Om al die kinderen een keer **dank je wel** te zeggen werd er vorig jaar een speciale dag voor hen georganiseerd in Heerlen. Op verzoek van menig deelnemend koor vorig jaar willen we eenzelfde dag graag opnieuw organiseren in 2010. **Op 6 november zijn we welkom in Panningen. In het splinternieuwe theater Dok6 midden in het bruisende winkelhart van Panningen wordt een interessant programma georganiseerd.**

In de voorbije jaren heeft op tal van plekken in Limburg een stimuleringsproject voor kinderkoorzang plaats gevonden, Da Capo. Stemvorming was daarbij de hoofdmoot van het project. De deelnemende koren willen zich graag een keer van hun beste kant laten zien en horen.

Programma

10.00	Ontvangst in Dok 6 www.Dok6.eu
10.30	Opening
10.45	Workshop 1
11.30	Workshop 2
12.30	Lunch
13.15	Workshop 3
14.00	Presentatie Da Capo koren
15.30	Afsluiting
16.00	Vertrek

Workshops

HipHop (dans), Jazzdans, Spelliedjes, Percussie, Orgel en Sign Language.

Meer info:

dankjeweldag2010@yahoo.com

KGL-BIBLIOTHEEK-NIEUWS

Uit de nieuwe aanwinsten van de TOONKAMER van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging, Kromme Nieuwe Gracht 66, 3512 HL Utrecht - tel. 030-2331010. (- de toonkamer is te bezoeken via afspraak -) selecteerden wij uit het Eerste Kwartaal 2010 het volgende:

EENVOUDIGE ORGELWERKEN VOOR LITURGIE- Deel I

Een bundel met acht vrije orgelwerken voor de liturgie en twee liedvariaties (ZJ 735 en ZJ 420/531). Componisten zijn o.a. Michel Goossens, Jos Bielen, Wouter Dekoninck, Lode Dieltens, Bart Wuilmus. Uitgave VCLM (Vlaams Centrum Liturgische Muziek, Herestraat 53, 3000 Leuven; www.vclm.be of tel. 0032-15233967. Prijs: € 10,- (excl. verzendkosten). Men kan ze beluisteren via voormelde website. (Zie ook: Nieuwsbrief Liturgische Muziek, nr. 2 (2010) (Uitgave: Vlaams Centrum Liturgische Muziek en Koor&Stem vzw tel. 0032-16233967 (Claudine Martens).

KLOOSTERMIS

De officiële teksten, gecomponeerd door Frits Hendrich, voor SATB-koor en orgel (evt. piano). Uitgave: Code-X Music Culemborg. Zie: www.code-music.nl - tel. 0345-518731. Prijs: € 12,-. Bij Code-X Music is ook een koorversie verkrijgbaar.

PINKSTERLIED

Dertien nieuwe composities voor een liturgie van Pinksteren. Deze zijn het resultaat van een project geleid vanuit Studio Elim in Tilburg. De inzet van het project is om gezangen aan te bieden die qua taal, muziek en werking de liturgie tot 'vierbare' liturgie maken, met name voor jonge mensen tussen 25 en 45 jaar. De teksten zijn geschreven door vrijwilligers o.l.v. Andries Govaart; de muziek voor SATB, samenzang en piano is van o.a. Arjan van Baest, Jan Valkestijn en Dirk Zwart. De partituren zijn gratis te downloaden van internet: www.pinksterlied.nl. Hier staat ook nadere informatie over het project en de auteurs. Alle partituren zijn ook in bundel te verkrijgbaar á € 8,95 bij Studio Elim. Tel. 013-4638505/ studio@elimgroep.nl

PRÉLUDE LITURGIQUE

EN 12 KORTE VOORSPLEN VAN DIVERSE LIEDEREN

Componist is Paul Houdijk, organist van de kathedrale kerk van Sint Catharina te Utrecht. Naast de (algemene) 'Prélude Liturgique' zijn elf liedvoorspelen en

een voorspel bij het gregoriaanse Regina Coeli opgenomen. Deze gezangen komen alle voor in GvL en behoren tot het breed bekende repertoire (Kom Schepper Geest, God heeft het eerste woord, O Heiland open wijd de poort, enz.). Uitgave: Moebiprint Heerhugowaard, tel. 072-5715 172. Prijs: € 20,-.

VARIA LITURGICA

Een nieuwe bundel van Jan Böhmer, deels met gezangen als aanvulling op eerdere uitgaven (als Graduale Nederlands), deels met gezangen voor meer algemeen liturgisch gebruik: o.a. ordinariumgezangen, waterbesprenkeling, Dauwt hemelen (Rorate), Luister Heer (Attende Domine), Palmzondag, Christmavie-ring, Kruisweg, Vigilie van Pinksteren, Sacramentsdag. Uitgave: Pamuse Wijchen, tel. 024-6425685. Prijs: € 12,-.

ZING ALLELUIA

19 Liturgische liederen voor kinderen en jongeren. Met teksten van o.a. Riek Vanloo en Jan Wouters, en melodieën van o.a. Jos Bielen, Paul Schollaert en Jos Wuytack. 'Doorheen de liederen willen we jullie ook de kans geven om te groeien in geloof. Bij elk lied is een kort catechetisch opstapje voorzien.' Op een ingesloten CD staan een instrumentale en een meezingversie. Uitgave: Altiora Averbode /Best: www.zingalleluia.be Prijs: € 10,--.

VERDERE BELANGRIJKE UITGAVEN:

VAARWEL

Verschuivingen in vormgeving en duiding van uitvaartrituelen onder redactie van Louis van Tongeren.

“Deze bundel belicht vele aspecten rond uitvaart en uitvaartrituelen vanuit historisch, maatschappelijk en pastoraal gezichtspunt, vanuit de theologie, filosofie en psychologie, als wel vanuit de architectuur en de kerkmuziek”. Wij verwijzen u naar de artikelen van Martin Hoondert en Wim Ruessink over ‘Muzikale vormgeving van de rooms-katholieke en protestantse uitvaartliturgie (blz. 55-74); Mirella Klomp over ‘De sound van de uitvaartdienst. Over zinvol gebruik van zogenaamd ‘wereldlijke’ muziek in de uitvaartliturgie’ (blz. 75-92) en Arthur Polspoel over ‘De pastorale betekenis van de uitvaart in een geseculariseerde samenleving’ (blz. 127-144). Een boeiend boek voor elke rolspeler in de uitvaartliturgie. Uitgave: Liturgisch Instituut Tilburg - Reeks Meander 9. Uitgave: Gooi en Sticht, Kampen 2007. Prijs: € 19,50.

HAARLEMMER ORGELBOEK

Zaterdag 15 mei jl. is het Haarlemmer Orgelboek officieel gepresenteerd in de Sint-Nicolaaskerk te Amsterdam. Het is een uitgave met 15 orgelwerken van 10 Nederlandse componisten voor liturgisch gebruik. Zeven van de tien componisten hebben een speciale band met het bisdom Haarlem-Amsterdam. Hendrik Andriessen en Albert de Klerk natuurlijk van wie vijf werken zijn opgenomen. Maar ook o.a. Bernard Bartelink, Jos Beijer en Jan Raas zijn of waren hier actief. Het Haarlemmer Orgelboek is een initiatief van de NSGV Haarlem-Amsterdam. Prijs: €19,50 (excl. verzending). Besteladres: Ascolta Music Publishing, Postbus 162, 3990 DD Houten. Tel. 030-6374237.

ÖKUMENISCHES BESTATTUNGSLIEDERBUCH

Een bijzondere uitgave met naast bekende gezangen uit de protestantse en katholieke traditie (o.a. uit Gotteslob en Evangelischer Gesangbuch) ook nieuwe gezangen, spirituals, psalmen en gebeden. Belangrijke uitgave met 92 gezangen voor een oecumenische uitvaartliturgie, zeker in de grensstreek van ons bisdom van belang. Uitgave: Luther-Verlag, Bielefeld, 2009. Prijs: € 8,95.

LIEDEREN VOOR DE TOEKOMST - Vijftig liederen

Teksten: Marijke de Bruijne; muziek: Job de Bruijn, Chris Fictoor, Wick Gispén en Peter Rippen. “Hoe het denken over God en geloven ook verandert, het vieren en zingen zal doorgaan. Maar welke liederen - die aanspreken en raken - zullen wij willen zingen in een toekomst waarvan zich de contouren al aftekenen?”, zo stelt Marijke de Bruijne in het voorwoord. “In deze vijftig liederen is geprobeerd een spoor uit te zetten naar een leven met de Ander, met God, in een samenleving die daarvoor niet meer op vanzelfsprekende wijze begrippen en symbolen aanbiedt die drager kunnen zijn van ons zoeken en verlangen naar de Aanwezige”. De begeleidingen zijn te vinden op de website: www.kok.nl/liederenvoordetoeekomst. Uitgave: Kok, Kampen 2005, 144 pag. Prijs: € 5,50 (!) bij Wever Van Wijnen BV, Postbus 59, 8800 AB Franeker – tel. 0517-393147.

Guido Grond

ACTIVITEITENAGENDA

KOREN(instructie)AVONDEN

<i>Koorkring</i>	<i>datum</i>	<i>plaats</i>	<i>thematiek/activiteit</i>
Weert	7 september	Stramproy	7 ^{de} cursus Gregoriaans
Thorn	6 oktober	Hunsel	Paastijd (32 ^{ste} KIA!)
Roermond	8 oktober	Kathedraal	KOA
Weert	8 oktober	Weert	Koren Presentatie Avond
Weert	10 oktober	Weert	Jeugd- en kinderkorenmiddag
Echt	5 november	Maasbracht	KIA
Heythuysen	7 november	Baexem	Leven en dood KIM

ORGELCONCERTEN

Voor meer informatie zie: www.stichting-sol.nl en www.orgelfestivallimburg.nl.
Secretariaat Stichting SOL: Bart Goldsteijn, Gielkensers 3, 6095 EM Baexem.
Tel.0475- 40 21 95. Op zondag 3 oktober a.s. zal Jos Bielen uit de abdij Averbode (België) in de H.Petruskerk te Roggel om 16.00 uur een orgelconcert geven.

STICHTING ORGELKRING ROERMOND

De Stichting organiseert zomerconcerten op het orgel van de Caroluskerk, en wel op 10 augustus, 24 augustus en 5 september. Meer informatie op www.stichtingorgelkringroermond.nl

4 september: DAG VAN DE KOORMUZIEK

Plaats: De Hanenhof te Geleen Info: mevr. Marina Veldman, tel. 045-5752734.

23 oktober: 10DE MUZIEKDOEMIDDAG VOOR KINDEREN

Plaats: Cultureel Trefcentrum, Wilhelminastraat 3 te Nuth. Tijd: 12.00-17.00 uur.
Thema: Randon Disney.

6 november GROTE DANKJEWELDAG KINDEKOREN, afsluiting Da Capoproject.

Dit vindt plaats in theater DOK6 te Panningen (www.dok6.eu) gelegen in het winkelcentrum aldaar. Zie ook blz. 13.

13 en 14 november LIMBURGS KORENFESTIVAL (LKF)

Plaats: Cultureel Centrum D'n Binger in Meijel. Informatie bij mevr. S. Hoeymakers, Huis voor de Kunsten Limburg, tel. 0475-399268, e-mail shoeymakers@hkl limburg.nl.

55ste LITURGISCH CONGRES

Dit liturgisch congres vindt plaats van 15-16 november a.s. te Blankenberge (België). Het thema is op dit ogenblik nog niet bekend

TAIZÉ-EVENEMENT TE ROTTERDAM

Van 28 december 2010 tot 1 januari 2011 wordt de Europese Jongerenontmoeting gehouden te Rotterdam. Vermoedelijk zullen er 25.000 jongeren uit Europa en andere delen van de wereld aanwezig zijn. Voor verdere informatie: www.taizeinnederland.nl

INTERNATIONAAL

CEDAME 2010:

De 22ste Europese Conferentie van kerkmuziekorganisaties vindt plaats van 16-18 september te Sankt Gallen (Zwitserland).

LITURGISCHE MUZIEK ALTIJD DIENEND AAN DE LITURGIE

In navolging van het Concilie beschrijft de Instructie 'Musicam Sacram' het doel van de gewijde muziek als 'de verheerlijking van god en de heiliging van de gelovigen'.

Dit is hetzelfde doel als dat van de hele liturgie en daarom kunnen we de liturgische muziek beschouwen als een geïntegreerd onderdeel van de liturgische plechtigheid. We moeten dus zeggen dat de gewijde muziek of liturgische zang altijd dienend moet zijn aan de liturgie. Zangers, organisten en andere instrumentalisten vervullen een echt liturgische bediening. De paus (Benedictus XVI in Sacramentum caritatis, nr. 42, blz. 26) vat dit kort en krachtig samen: "Als element van de liturgie moet het gezang zich invoegen in de bijzondere vorm van de viering. Daarom moet alles - de tekst, de melodie en de uitvoering - overeenstemmen met de betekenis van het gevierde mysterie, met de onderdelen van de ritus en de liturgische tijden. Tenslotte - hoewel ik de verschillende richtingen en de zeer prijzenswaardige tradities eerbiedig - is het mijn wens dat, overeenkomstig het verzoek van de synodevaders, recht wordt gedaan aan de gregoriaanse zang, daar deze in wezen de zang van de Romeinse liturgie is."

*Drs. A.P.S. van Hout, pr. In: sacraliteit in de Novus Ordo.
(Uitgave van de Vereniging voor Latijnse Liturgie nr. 13 - 2008, blz 39)*

TOELICHTING

DO-UT-DES-MUZIEKBLADEN

Onder deze naam biedt de diocesane Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging de kerkkoren en kerkmusici van de parochies in het bisdom Roermond nieuwe composities aan.

De naam is enerzijds muzikaal, anderzijds vormt zij een latijnse zin. Vertaald luidt deze: “ik geef opdat jij zult geven”.

Getransponeerd naar onze intentie betekent dit zoveel als: wij als diocesane NSGV bieden U deze muziekbladen aan opdat U er gebruik van zult maken en dit wellicht zult honoreren met

een bijdrage ter bestrijding van de onkosten.

U mag de koorcomposities legaal kopiëren en vergroten. Vriendelijk verzoek: Wilt U wel ons secretariaat hiervan met een briefkaart op de hoogte stellen!

Voor gebruik buiten het bisdom is schriftelijke aanvraag om legale kopieën à € 0,25 per blad te verkrijgen verplicht.

Alle composities zijn copyright van het eigen fonds USC-Strassbourg/NSGV-Roermond, tenzij anders vermeld.

DE HEER ZIJ MET U

Schriftlied bij 2 Tim. 4

Paul Schollaert

Bij uitstek liturgische muziek waarin het koor en de gemeenschap een aandeel hebben. De fijn zingende melodiële lijn wordt ondersteund door een voor de organist spannende begeleiding. Het is goed te constateren dat de begeleidingen ook van dien aard zijn dat ze speelbaar zijn voor de minder vaardige organist. De wisselwerking tussen koor en volk zorgt ervoor dat het samen zingen samen vieren kan worden. Uit: Nieuwsbrief Liturgische Muziek 2009 nr. 1. Uitgave van Vlaams Centrum Liturgische Muziek (VCLM) te Leuven.

INTRADA

Bart Wuilmus

Een ‘intrada’ is een instrumentaal stuk dat oorspronkelijk werd gebruikt voor het aankondigen of begeleiden van een intrede. Het orgelwerkje ‘intrada’ is bedoeld als intredestuk voor een eredienst. Vanwege het plechtige en tegelijk ingetogen karakter is het best bruikbaar tijdens de zondagen door het jaar.

Onder ‘vol spel’ verstaat men een plenum, al dan niet aangevuld met trompet en cornet (afhankelijk van het type orgel). Onder grondspelen 8’ verstaan we prestant 8’, bourdon 8’ en andere registers zoals fluit 8’ gamba 8’ en salicionaal 8’.

Van deze compositie bestaat tevens een versie met pedaalpartij, die te verkrijgen is op het secretariaat van het Madrigaal/VCLM.

ANTWOORDPSALM VOOR HET FEEST VAN ALLERHEILIGEN 'ZO DOET HET GESLACHT'

Psalm 24 (23), str. 1-6 gaat over de plechtige intocht van God in zijn tempel. In strofe 6 staat in de Willibrordbijbel (1975) i.p.v. 'de Heer': 'Jakobs God'. Zie ook: Getijdenboek (NRL 1990, blz. 809-810. Uit: Lied & Liturgie, jrg. 5, nr. 2 (2007), blz. 4. Wij vragen in deze aandacht voor de antwoordpsalm in de liturgie. Gezien de thematiek van dit KGL-nummer een mooie Antwoordpsalm voor het Hoogfeest van Allerheiligen. 'Aan God hoort de aarde en al wat er op is', zo zingen wij. Hans Bouma schrijft over deze psalm enkele gedachten vanuit de problematiek van de milieucrisis, waarin de wereld zich bevindt.

Immers, "kom je aan de aarde, dan kom je aan God. Niet omdat Hij, pantheïstisch, samenvalt met zijn schepping, maar Hij zit er in zoals een kunstenaar zit in zijn oeuvre. Zoals Mozart zit in zijn pianoconcerten, van Gogh in zijn schilderijen. Overal voel je zijn adem, overal tintelt zijn Geest. Loop je de aarde onder de voet, vertrap je de natuur, dan trap je God op het hart. Dan bedroef je zijn heilige Geest. (...) Vurig hoopt Hij op mensen, die, aldus Psalm 24, 'rein van handen' en 'zuiver van hart' zijn. Mensen, die de aarde niet plunderen en vervuilen, maar zorgvuldig en toegewijd bewerken en bewaren. De aarde, die niet hun eigendom is, maar geleend goed." (Hans Bouma (red.), 'Met de psalmen zing je het uit'. Uitgave: Kok, Kampen, 1993, blz. 74-75). Een mooie boodschap die wij door middel van deze antwoordpsalm mogen uitzingen tot lof en eer van Gods schepping. (G.G.)

KUN JE ZINGEN, ZING DAN MEE

"Zingen kan functioneren als een protest tegen en correctie op onze vertech-niseerde en rationele maatschappij. Zingen schept ruimte voor het naar boven halen van verlangens en gevoelens diep in ons, die al dan niet opzettelijk ver-borgen blijven. Zingen tilt de mens uit boven de sleur van het alledaagse. Zingen geeft rust te midden van lawaaierige gekakker. Zingen biedt gelegenheid dingen te zeggen die anders nooit gezegd zouden worden. Zingen versterkt eensge-zindheid en verzwakt dodelijk individualisme. Daarom draagt de zingende kerk heil uit. In de opdracht – want dat is het! – zingende kerk te zijn, laat de kerk de wereld delen als de gemeente (lees: parochiegemeenschap G.G.) de wereld leert zingen. Om de wereld te leren zingen, moet de gemeente eerst de juiste 'toonhoogte' van de wereld leren kennen. Over wederzijds leren gesproken!"

Dr.P.Schelling in: Muziek & Kerkewerk. Aandacht voor muziek in de opbouw van de geloofsgemeenschap. Uitgave: Boekencentrum, 's-Gravenhage 1989, blz. 65.

DE HEER ZIJ MET U

Schriftlied bij 2Tim.4

M.: Paul Schollaert

Koor

De Heer zij met u. Ge - na - de met u al - len.

Allen

Fine

Ge - na - de en vre - de. De Heer zij met uw geest.

Koor

1. De goe - de strijd ge - stre - den, de wed - loop vol - eind, het ge - loof be -
2. De Heer stond mij ter - zij - de, Hij gaf mij de kracht om ge - trouw te
3. Zo blijf het Woord ge - diens - tig, dring aan en weer - leg, ja be - risp, be -

le - den, trouw ge - ble - ven wacht mij de krans der ge - rech - tig - heid.
blij - ven tot het ein - de aan het ambt van de pre - di - king.
moe - dig, steeds ge - dul - dig, geef u gans aan uw zen - dings - werk.

INTRADA

M.: Bart Wuilmus

Maestoso ♩ = 50
(vol spel)

The first system of the musical score is in 4/4 time, marked 'Maestoso' with a tempo of ♩ = 50. The key signature has one flat (B-flat). The right hand (treble clef) plays a complex, rapid melody with many beamed sixteenth and thirty-second notes, starting on a high note and moving downwards. The left hand (bass clef) plays a simple, slow-moving bass line with quarter and eighth notes. The dynamic marking 'ff' (fortissimo) and the articulation 'legato' are indicated at the beginning of the right hand part.

Andante
(fluit 8' of bourdon 8')

The second system continues the piece at an 'Andante' tempo. The right hand part continues with its rapid, beamed-note melody. The left hand part has a more active role, featuring a series of chords and moving lines. A dynamic marking 'p' (piano) is present in the right hand towards the end of the system. The key signature remains one flat.

The third system of the score shows the continuation of the musical themes. The right hand maintains its intricate, fast-moving melody. The left hand provides a harmonic foundation with sustained chords and moving lines. The key signature is still one flat.

(grondspelen 8')

mp

(fluit 8' of bourdon 8')

Maestoso
(vol spel)

p

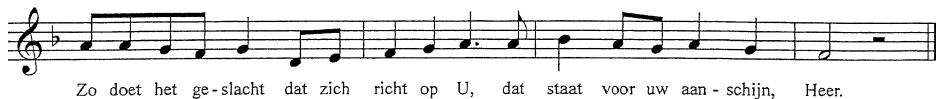
ff

PSALM 31: ZO DOET HET GESLACHT

T.: Ps.24,6

M.: Jos Bielen

Bew.: Claudine Martens

Aan God hoort de aar - de en al wat er op is. De
Wie zal be - klim - men de berg van de Heer,
Hij zal door de Heer ge - ze - gend wor - den, be -

aard - schijf en al wat daar woont;
Wie in zijn hei - lig - dom staan?
loond door God zijn ver - los - ser.

Want Hij heeft haar op het wa - ter ge - grond - vest, haar
Die rein is van han - den en zuiver van hart, zijn
Zo doet het ge - slacht dat zich richt tot Hem, dat

vast - ge - legd op de zee.
zin - nen niet zet op wat kwaad is.
staat voor het aan - schijn van de Heer.

ORGELLIEFHEBBERS OPGELET

Op www.musicareligiosa.nl vindt u: non-stop orgelmuziek via de computer. Uitvoeringen van internationale en Nederlandse toporganisten. Tracks van internationale en nationale top cd's. Geen gepraat tussendoor, achtergrond- en verkoopinformatie vindt u op de site. (Bron: IKON-krant)

VIERENdag

Op **zaterdag 25 september** organiseert de redactie van het tijdschrift Vieren (Uitgeverij Abdij van Berne) voor de vijfde keer een VIERENdag. Het thema luidt: Liturgie: luisteren naar de Ander. Een inspirerende dag, met discussie, inleidingen en workshops. Het programma is nog in ontwikkeling. Kijk daarom voor de actuele stand van zaken op de website: www.wlh.nl (onder 'Vieren'). Inschrijven vóór 15 september. Kosten: € 20,-- per persoon over te maken op giro 30007452 t.n.v. Abdij van Berne, Heeswijk. Er is plaats voor slechts 200 personen. Dus schrijf snel in!

NATIONAAL KINDERENKOREN FESTIVAL RIJSBERGEN 2010

Op **zondag 26 september** zal voor de 5e keer het nationaal Kinderkorenfestival in Rijsbergen georganiseerd worden. Het thema voor dit eerste lustrum is: ZINGEN MAAKT JE BLIJ. Voor informatie zie: www.korenfestivalrijsbergen.nl

PREVIEW - GOOI EN STICHT

“Vanaf heden is een nieuwe functie actief in de bladmuziek-webwinkel van www.gooiensticht.nl: Het is mogelijk om de eerste pagina van alle aanwezige partituren en kooruittreksels op het beeldscherm te bekijken. U doet dit door op het informatiescherm bij het gevonden lied de knop PREVIEW te gebruiken.” (Bron: Eredienstvaardig, jrg. 26, nr. 3 - juni 2010, blz. 48)

ZICHTPARTITUREN BREITKOPF & HÄRTEL

Het is nu mogelijk om op de website van deze uitgeverij zichtpartituren te downloaden van korte en enkele lange, oude en nieuwe (klassieke) werken. Zie: www.breitkopf.com onder 'Probepartitur'. (Bron: Gregoriusblad, nr.2 - juni 2010, blz.4)

LIEDBOEK - ZINGEN EN BIDDEN IN HUIS EN KERK

Dat is de naam van het nieuwe liedboek van de protestantse kerken. Via de website www.liedboek.nl kun je het werk aan het nieuwe liedboek volgen.

Guido Grond

BROONK PROCESSIE

RELIGIE OF FOLKLORE?

Op het moment dat ik dit schrijf heb ik een merkwaardige dag achter de rug. Vanmorgen de Broonkprocessie in mijn kerkdorp Mheer, vanmiddag de reuzenoptocht in mijn woonplaats Maastricht. Liep ik 's morgens nog actief mee, 's middags kon ik lekker achteroverleunen, want de stoet kwam aan mijn deur voorbij en de hoofden van de reuzen kon ik vanuit de eerste etage praktisch aanraken.

Ik werd al gauw heen en weer geslingerd in mijn gevoelens tussen kerkelijke en folkloristische traditie (de reuzenstoet wordt om de vijf jaar gehouden). Uiteraard zijn er verschillen, maar ook veel raakvlakken. En om de verwarring compleet te maken: in de reuzenoptocht zong een koor, verkleed als vliegende nonnen en bruine broeders, een niet-religieus gezang, terwijl mijn kerkkoor, zonder uniform, het ene "Tantum ergo" na het andere zong bij de rustaltaren en als afsluiting in de kerk.

Menigeen zal de Broonkprocessie ook meer zien als Limburgse folklore dan als religieuze gevoelsuiting. Zelf dacht ik er als dirigent tijdens mijn eerste Broonk, 12 jaar geleden, ook zo over. Inmiddels weet ik wel beter. Lopend pal achter de harmonie, die prachtige proces-siemarsen speelt, ook bergop (!), komt iedereen geleidelijk in de juiste, feestelijke stemming. Die gelijkheid van lichaam en geest uit zich al in de poging van iedereen om met de harmonie mee in de maat te lopen. Prachtig beeld: een klein, bruin getint meisje, gekleed in een mooi wit bruidsjurkje, in haar hand een boeketje bloemen, dat met een stralende lach vanwege alle bekenden aan de kant van de weg, reuzenstappen maakt, om maar in de maat te kunnen lopen voor de harmonie uit.

En zo zijn er heel veel details, die illustratief zijn voor de beleving van een pure, ouderwetse processie. Er is nauwelijks publiek, want het hele dorp loopt mee. Maar toen we werden getrakteerd op een fikse regenbui, merkte je meteen de saamhorigheid van het dorp: uit verschillende huizen kwamen mensen die snel een paraplu aanreikten, zoals een aantal jaren geleden tijdens een bloedhete dag de deuren opengingen en de kinderen spontaan van bekertjes water werden voorzien. Zelfs de pastoor kreeg toen bij een rustaltaar na de zegen spontaan een pilsje aangeboden!

Een ander soort betrokkenheid uitte zich tijdens de rustpauze bij één van de rustaltaren, toen de processie zich weer moest opstellen om verder te gaan. Met kennersogen werd door enkele mannen van mijn koor, die net daarvoor nog vol overgave hadden gezongen, de constructie bestudeerd die gemaakt was onder "den hiemel". Met een houten plank was er een mogelijkheid geschapen om de zware monstrans neer te zetten, zodat de pastoor die niet de hele lange weg moest dragen. Mooi afgewerkt, met koperen scharnietjes om hem vast te zetten. Goedgekeurd.

Toen de processie aan de rand van het dorp moest draaien, passeerde de kop van de processie ook de staart. Het werd bijna een feestelijke dorpsreünie: de leden van de schutterij knikten naar de collega's van de harmonie, die op hun beurt de koorleden begroetten, tussendoor enkele bruidjes en communicanten die snel even zwaaiden naar hun ouders.

Is het alleen maar folklore? Wie ziet, hoe de jonkheid zijn best heeft gedaan om de straten te versieren, - lees het goed: de jonge jongens uit het dorp die alles tot in de puntjes hebben georganiseerd! -, hoe bij dag en dauw de bewoners hun best hebben gedaan om bloemtapijten te maken, hoe de baron en barones het altaar op de binnenplaats van het kasteel in orde hebben gemaakt, hoe massaal jong en oud meetrokken en meebaden, die voelt dat er meer aan de hand moet zijn. Als na de prachtige Mis op de binnenplaats van het kasteel iedereen in opperbeste stemming zich verzamelt in de kerk en nog één keer het koor aanzet om uit volle borst "de Tantum ergo vaan Sjerpeheuvel" te zingen, dan krijg ik echt kippenvel en een brok in de keel. Compositorisch gezien kan dit stukje kwalitatief amper door de beugel, maar de traditie is zo sterk, dat ik deze als dirigent respecteer.

Ik weet niet of een buitenstaander dit alles ook zo beleeft, maar dat doet er niet toe. Een processie is niet om bekeken te worden, je moet er echt zelf aan deelnemen voor de ware beleving, al is het maar om je schouders onder een loodzwaar beeld te zetten, want ook de heiligen lopen mee....

....En zo kom ik weer bij de reuzenoptocht. Heel wat schouders werden er gezet onder reuzen van allerlei aard, waarbij de dansende en zwierende Spaanse bijdragen het meest in het oog sprongen.

Ja, warempel, hier liepen ook heiligen mee: St. Christoffel, H. Lambertus, Notger, om er maar een paar te noemen. Broederlijk geflankeerd door de stads-ingel, commissaris Maigret, Gigantius en vele andere. Daartussendoor heel veel bloedmooie paarden, schapen, honden, vogels en mensen in Middeleeuwse kledij, waaronder enkele bekende notabelen van de stad. Folklore ten top.

Deze volgorde was perfect: 's morgens actief deelnemen aan de processie, 's middags passief genieten van het folkloristische spektakel. Mijn Limburgse ziel kent beide werelden en is dan ook volledig aan zijn trekken gekomen. Ondanks enkele hinderlijke regenbuien was het een mooie, welbestede dag ...

Annie Jansen

Foto's van de processie kunt u zien op de website van Mheer: www.mheer.com

HEILIGE PATER KAREL VAN MUNSTERGELEEN SAINT CHARLES OF MOUNT ARGUS

(1821-1893)

“God zoekt zich dienaars overal
ook hier in het Geleense dal;
Jan Andries uit Munstergeleen
laat alles achter en gaat heen.”

“Mount Argus biedt een vergezicht;
uit duister naar het nieuwe Licht,
dat hoop geeft, kracht en levensvreugd;
schenkt moed en ware christendeugd.”

(Strofe 1 en 5 van het Pater Karellied)

INLEIDING:

Naar aanleiding van het Jaar van de Priester dacht ik aan onze eigen heilige priester-missionaris Karel Houben uit Munstergeleen: de heilige van Mount Argus nabij Dublin in Ierland. Mede onder de diepe indruk van het bezoek, tezamen met Jan Schrooten (Antwerpen) en Ite O'Donovan (Dublin), in september 2007 na het CEDAME-congres in Dublin aan zijn graf in de kloosterkerk van Mount Argus.

Al is Pater Karel van Sint Andries, zoals hij ook wordt genoemd, geen (kerk)muzikale heilige, zijn heilig priester-zijn hebben dichters en componisten uit Nederland en Ierland geïnspireerd tot het schrijven van liederen ter ere van hun heilige.

ZIJN LEVEN

Het was 3 juni j.l. drie jaar geleden dat Pater Karel Houben in Rome door paus Benedictus XVI heilig werd verklaard. Hij is de 16e heiligverkleerde Limburger in de geschiedenis. Immers, “God zoekt zijn dienaars overal, ook hier in het Geleense dal”. Johannes Andreas Houben werd op 11 december 1821 te Munstergeleen bij Sittard geboren als zoon van een welgestelde molenaar Peter Joseph Houben en Johanna

Elisabeth Luijten. Hij was het vierde kind in een gezin van totaal elf kinderen. Een verlegen, stille, vrome, vriendelijke en vrolijke jongen. Een goede leerling op de school te Sittard en Broeksittard was hij niet, maar hij bleef zich hardnekkig inzetten voor zijn studie. Hoe dan ook, hoge punten scoorde hij wel voor zijn gedrag. Hij wilde koste wat kost priester worden. Maar hij moest eerst zijn militaire dienstplicht van 1840-1845 vervullen. Na drie maanden durende actieve dienst bij het regiment infanterie (-daarna reservist-) in de kazerne te Bergen op Zoom ontving een bevriende medesoldaat brieven van zijn broer die passionist was in België. Zijn leraar had contact met het klooster te Ere bij Doornik (België). De Congregatie van de passionisten was door St. Paulus van het Kruis (1694-1775) in 1720 gesticht met als doel de bekering van Engeland.

Andreas trad op 5 november 1845 in het noviciaat van de paters passionisten in te Ere en kreeg de naam 'Karel van Sint Andries'. Op 10 december 1846 deed hij de eeuwige geloften en op 21 december 1850 werd hij priester gewijd in Doornik. Niemand van zijn familie was erbij aanwezig. Zijn moeder was al in 1844 op 52-jarige leeftijd overleden, zijn vader in augustus 1850.

Pater Karel werd aanvankelijk naar Broadway (Engeland) gezonden om er te werken onder de arme Ierse immigranten, vanwege hongersnood gevlucht, en werkzaam als gastarbeiders in de steenkolenmijnen.

Op 9 juli 1857 ging hij naar Ierland, naar het een jaar daarvoor opgerichte klooster Mount Argus. Hij werkte, net zoals in Engeland, aan de verzoening van de christenen. Een bijzondere devotie had hij voor het sacrament van de biecht en tot het Lijden van de Heer.

Hij was geen goede predikant en sprak slecht Engels. Maar het was in de biechtstoel en in het troosten van zieken waarin hij uitblonk. Hij leidde een voorbeeldig leven, wist velen van hun kwalen te genezen en kreeg faam als zielenarts. Dat trok grote aantallen mensen naar het klooster om zijn zegen te mogen ontvangen. Talloos zijn de getuigenissen van wonderbaarlijke genezingen door 'de man met de zegenende handen' verricht. De Ieren noemde hij zelf 'mijn volk'.

Al snel werd hij populair als 'wonderdoener', niet alleen in Dublin, maar overal in Ierland, vooral bij de armen, zieken en noodlijdenden. Maar ook in Groot-Brittannië, Amerika en Australië.

In 1866 werd hij, om hem wat rust te gunnen, overgeplaatst naar Engeland, in de gemeenschappen van Broadway, Sutton en Londen.

In 1874 keerde hij terug naar Dublin. Daar sterft hij op 5 januari 1893, 71 jaar oud, in de vroege ochtend tengevolge van een infectie van een beenwond, opgelopen bij een rijtuigongeval. Zijn overste verklaarde al bij zijn overlijden: "De mensen hebben hem reeds heilig verklaard". Op 30 november 1949 werd hij bijgezet in een graftombe in Mount Argus Church te Dublin.

Door paus Johannes Paulus II werd hij in Rome op 16 oktober 1988 zalig verklaard.

En op zondag 3 juni 2007 werd hij door paus Benedictus XVI in Rome heilig verklaard. Mede door toedoen van de wonderbaarlijke genezing van gemeenteraadslid Dolf Dormans uit Munstergeleen. Hij bleek 29 maart 1999 op voorspraak van Pater Karel wonderbaarlijk genezen van een dodelijke darmaandoening.

De paus sprak tijdens de heiligverklaring: “In de zieken en lijdende mensen herkende hij het gezicht van de gekruisigde Christus, voor wie hij een levenslange devotie had”. Voor het Regiment Limburgse Jagers is de heiligverklaring een zeer bijzondere gebeurtenis, want van 1842-1845 maakte Johannes Andreas Houben deel uit van het Bondscontingent Limburgse Jagers!

Zijn geboortehuis op de Geleenbeek, de Karelhoeve, te Munstergeleen werd en is tot op de dag van vandaag een pelgrimsoord. Al in 1935 stichtten de passionisten in het geboortehuis een gedachteniskapel. Het verzoek om canonisatie werd op 13 november 1935 ingediend.

Over deze Limburgse-lerse heilige heeft Anton van Duinkerken eens geschreven: “De eenvoud was bij hem de natuurlijke bronwel van de goedheid en de gemoeidelijkheid, die zich door beproevingen en ascese uitzuiverden tot bovennatuurlijke liefdadigheid” (o.c. van E.Gemmeke).

En paus Benedictus XVI verkondigde over hem: “In de zieken en de lijdenden herkende hij het gezicht van de gekruisigde Christus, dat hij zijn hele leven lang vereerde. In overvloed dronk hij uit de stromen levend water die uit de zijde van de Doorboorde vloeiden” (o.c. T. Zwaenepoel).

Zulk een volksheilige van eigen bodem verdient het om op verhoogde toon bezongen te worden. Zeker op zijn feestdag: 5 januari. Want “de toekomst van de Kerk zal ook ditmaal, zoals altijd, bepaald worden door de heiligen... Door mensen die meer kunnen zien dan anderen, omdat hun horizon verder reikt dan het hier en nu” (Joseph Ratzinger, Geloof en toekomst, München 1979, blz. 102). En “Ons geluk in dit leven en in het leven komen ligt in het uitvoeren van Gods wil...” (woorden van St. Charles Houben).

LIEDEREN TER ERE VAN PATER KAREL HOUBEN

* **PATER-KAREL-LIED** “Vriend, Pater Karel, Passionist” In Munstergeleen geboren”.

De tekst is van Mgr. Verheggen. Wie de melodie heeft geschreven is onbekend. Wie kan ons helpen?

* **PATER-KAREL-LIED.** “God zoekt zich dienaars overal”.

Tekst: P. Penning de Vries S.J. (+ 1995); mel.: L. Bourgois (1551): “Gij dienaars aan de Heer gewijd”. In: Dr. P. Penning de Vries S.J., Kerkelijke Liederen (1990, 3e herdruk, liednr. 59, blz. 124).

※ **LOFZANG TER ERE VAN PATER KAREL**

“Pater Karel heeft gedronken, van de Bron die eeuwig is”.

Auteur is onbekend. De aangegeven wijze is: ‘Aan U, o Koning der eeuwen’. Dat is zeer twijfelachtig. Ook in deze: wie kan ons helpen?

※ **PATER CAROLUS**

“Ich weit ‘n kirkske in ‘n leef klein dörpke,
Es te zörg höbs mós te dao mer èns nao toe”.

De tekst is van de zangeres Evelyne Koenen, van oorsprong uit Sittard afkomstig. Zij werd door haar regelmatig bezoek aan het kapelke van Pater Carolus te Munstergeleen geïnspireerd tot het schrijven van dit diepzinnig luisterlied over Pater Carolus. De muziek is van Jo Deusings. Info: ewkoenen@home.nl
Opname CD door Marlstone Music BV 2006 met een voorwoord van pastoor Harrie Broers van Munstergeleen. Verkrijgbaar bij de Caroluskapel aldaar.

※ **PATER KAREL, HEILIG VERKLAARD**

“Heilig, heilig, heilig, heilig, heilig, is de man die op aarde helen kan.”

De tekst is geschreven door J.Aussems. De muziek is van A.J. Kropivšek.

※ Uit Ierland zijn **TWEE HYMNES** bekend over hun nieuwe heilige van Mount Argus. Na het CEDAME-congres te Dublin (2007) was ik tezamen met Jan Schrooten in de gelegenheid om o.l.v. dirigente/componiste Ite O'Donovan de woonkamer en het graf van de heilige Charles of Mount Argus te bezoeken, een druk bezochte gebedsdienst met verering van de relikwie van deze nieuwe Ierse heilige bij te wonen en deze composities en het boek ‘150 Years Passionist Presence’ te ontvangen.

a) **HYMN ‘MAN OF GOD’**

“Man of God and man of prayer, consolation in despair;
Priest, religious, passion filled, Gentle healer, as God willed.”

In 1988 geschreven door Eugene McCarthy CP (arr. Andrew Keegan Mackriell) n.a.v. de zaligverklaring.

b) **HYMN TO ST.CHARLES OF MOUNT ARGUS**

“An exile in our midst, A soul compassion kissed, A humble man of prayer,
With love and gifts to share.”

In 2006 door dezelfde auteur/componist geschreven naar aanleiding van de canonisatie van Pater Karel. Beide hymnen zijn op CD gezet en gezongen door The Celtic Choristers (Male Voice Choir Dublin) o.l.v. Ethel Glancy M.A. Met als titel: Salute to Ireland's New Saint - Charles of Mount Argus (2007).

✱ **HYMN FOR ST.CHARLES**

“Come to me with all your burdens. Come and place your heart in mine”.

Door de Ierse zanger Liam Lawton (arr. Paul A. Tate). Uitgegeven in 2009 door Somerset Recordings and GIA Publications, Inc. (Chicago, U.S.A.).

✱ **DVD ‘DE HEILIGE KAREL’**

Deze DVD is uitgegeven door de Stichting Pater Carolus Houben over de festiviteiten rondom de heiligverklaring in 2007 met beeldmateriaal uit Munstergeleen, Dublin en Rome. Te bestellen door €12,50 (incl. verzending) over te maken op 115221654 t.n.v. St.Pater Carolus Houben, Munstergeleen o.v.v. ‘DVD Heilige Karel’.

Met dank aan de Z.E.Hr. Harrie Broers, pastoor van Munstergeleen, voor zijn bijdrage. Voor een uitgebreide literatuurlijst verwijzen wij u naar ondergetekende.

Guido Grond

GESLAAGD

24 juni j.l. slaagde **Rita Janssen** uit **Maasbree**
voor de laatste onderdelen (liturgie en hymnologie)
van de opleiding Kerkmusicus III.

Wij wensen haar van harte proficiat!

"WEEJ GOAN ALLEMOAL OH OH OH. ALLEMOAL, MET DE NEUS UMHOEG"

Ik begin er niet aan. Zelfs geen denken aan. Cd's in de uitvaartliturgie. Waarom niet? Omdat het niet mag van de paus? Omdat we dat met elkaar zo hebben afgesproken? Want 'zo zijn onze manieren'? Omdat de liturgische boeken er geen ruimte voor laten? Ja, ook allemaal. Maar op de eerste plaats omdat het – laat ik dan zeggen minstens voor mij – haaks staat op het geloof in het leven (of: het Leven) dat we juist in de uitvaartliturgie vieren.

Ik liep laatst voor wat inkopen door de stad. Het was er druk en gezellig, want jaarmarkt. Van overal klonk vrolijke brassmuziek door allerhande koperbandjes. De deur van de kerk stond open, zag ik. Even kijken. En toen ik tussen de jaarmarktkramen door korter bij kwam, bleek er een rouwauto voor de deur te staan. Ik naar binnen. Kijken wat ze aan het doen waren. U kent dat wel. De kerk zat vol. De priester zat in absouteuitdossing op zijn zetel te... ja te wat eigenlijk? Te wachten. Mensen achterin draaiden wat en met regelmaat werden her en der mouwen iets omhoog geschoven om te zien waarheen de grote wijzer inmiddels ongenadig voortgeschreden was. De 'zitting' had de vijf kwartier inmiddels al ver overschreden, merkte ik op uit de twee woorden die de mij bekende uitvaartondernemer tegen me sprak. Maar verder gebeurde er binnen eigenlijk niets. Alsof de zitting of viering

of hoe je het ook moet noemen was doodgefallen. De levendigheid van buiten drong ondertussen door ramen en muren zacht binnen. In ieder geval luid genoeg om het verschil tussen leven en levendigheid (die van buiten in dit geval) en dood en doodse stilte (van binnen dus) pijnlijk duidelijk te maken.

Maar wat bleek? De doodse stilte was eigenlijk slechts de opmaat tot een ingeblikt moment van... ja van wat eigenlijk? Van pauze? Want stilaan drong via de overigens abominabele geluidsinstallatie het Pie Jesu van Fauré door. In een gelikte versie. Erg gelikt. Te gelikt.

Maar je vraagt je dan toch af: waar zijn we nou eigenlijk mee bezig? We hebben de eucharistie gevierd, het Woord van God gehoord en gevierd en de Levende Heer in ons midden ontvangen in Zijn Sacrament. Er staan prachtige bloemen (echte zelfs) en er branden kostbare kaarsen (ook echt). De kerk zit vol. Bij het naar buiten gaan bleek er later nog een verdienstelijk koor te zijn ook (het gewone parochiekoor voor de uitvaarten dat de diensten keurig verzorgt) en het orgelspel was in handen van een van de besten in Limburg, bleek later. Eentje zelfs met gevoel voor liturgie! Wat in 's hemels naam voegt het hier en nu toe dat die levendige viering onderbroken moet worden (blijkbaar) door de dj annex koster die in de sacristie mechanisch op 'play'

duwt zodat er ingeblikt geluid digitaal slecht door de ruimte geslingerd wordt? Hangt het waardige afscheid daarvan af, zelfs al zou het geluid op niveau zijn geweest? Is dit een natrap aan de liturgie die blijkbaar niet voldoende voldoening geeft? En dan mag je ergens nog blij zijn dat het om het 'Pie Jesu' ging en niet om 'Allemaol mit de neus umhoeg' van Rowwen Hèze, zoals vaak gevraagd wordt...

Maar wat werd hier nou eigenlijk gevierd? De dood of het Leven? Zeer pijnlijk dat er buiten rondom de kerk tijdens de uitvaart uitsluitend livemuziek klonk. Dat had de priester - die dat op voorhand geweten moet hebben - toch dankbaar kunnen aangrijpen om in het rouwgesprek bij de mensen duidelijk te maken dat we met welke kunstmatige cd dan ook op zo'n moment de plank flink mis slaan... Daarmee geef je zelf toch aan op de keper beschouwd niet veel met je eigen liturgie te hebben als kerk. Je slaat je eigen wezen onderuit. Het enige dat ik dan (op dat moment althans) van Rowwen Hèze kan waarderen is het 'oh oh oh...'. Wat jammer! Wat een gemiste kans!

Passen cd's dan niet bij een afscheid? In de liturgie: neen! Zeg ik althans. Rondom de liturgie? Jazeker wel, in het mortuarium elke avond, in de eigen kring van familie en vrienden die de muziek in kwestie dan ook begrijpen.

En bij de koffietafel in plaats van de standaard cd van de zaalhouder. En niet in de laatste plaats in het crematorium. En als men binnen de liturgie dan toch per se wat anders wil dan het gewone kerkkoor, dan zijn er in goed overleg toch wel solisten of gezelschappen te vinden die graag komen. Kost wat, maar dan heb je ook wat. En als er zich stilaan vaste gezelschappen of solisten aandienen, dan loont het de moeite met hen te kijken naar zinvol uitvaartliturgierepertoire.

Dat is er volop en de eerste solist die er zich niet voor openstelt, moet ik nog tegenkomen. Die voelen - als je het ze uitlegt en hen daarin meeneemt - samen met het parochiekoor volgens mij uitstekend aan dat wat we doen in de liturgie meer verwijst naar het Leven dan naar de dood! 'Ingeblikt' noemen we mechanische muziek wel eens: nou, als dat ons laatste woord is in de uitvaart...

Was ik maar gewoon op het terras gaan zitten buiten.

Ed Smeets

ALLERHEILIGEN & ALLERZIELEN

Vallende bladeren, dichte mist, kou en vroeg invallende duisternis... we kunnen ons er heel wat bij voorstellen dat november mensen in alle tijden zeer tot de verbeelding heeft gesproken. Mensen hebben altijd door besef gehad dat er zich in de natuur processen afspelen die zich in een vast patroon herhalen. Het gaat om een oeroud bewustzijn. De mens heeft altijd door weet gehad van de afwisseling tussen dag en nacht, licht en donker, zomer en winter, en van de wisseling der seizoenen. Men kreeg al spoedig in de gaten dat de zon (dan wel de aarde) een bepaalde loop, een baan had, die keer op keer terugkeerde. Ook de maan kende standen en perioden. Net als de vrouw. Zo werd de tijd 'uitgevonden' en vastgelegd middels gaten en met zonnewijzers. In Egypte wist men op een gegeven moment te vertellen dat die zon precies 365 en een kwart dag nodig had om 'rond te komen'.

Die tijd heeft altijd gefascineerd. Het werd een spel, een heilig spel. Zich verwonderend over dat alles kwam men een mysterie op het spoor. Een heilig spel, en ceremonies gingen dienen om op die markante ogenblikken goden gunstig te stemmen. Er was daarmee sprake van een cyclus, een eindeloos zich herhalend patroon. Hoewel er van de andere kant ook een besef was dat die cyclische of kosmische tijd ergens ook weer lineair was, want de historische mens had een duidelijk begin en einde. Het Bijbels ge-

loof koppelde die twee aan elkaar en liet ze hand-in-hand verder gaan en samen spreken.

Binnen de feesten van de kerk zijn er twee bewegingen te onderscheiden. Zo is er allereerst het **'temporale'** waarbij in één jaar tijd het 'Christusmysterie' gevierd wordt in afzonderlijke feesten als bijzondere accenten. Kerstmis, de geboorte van de Heer wordt gevierd op de midwinterwende, wanneer het licht stilaan het duister doorbreekt: is er een mooiere dag om de geboorte te vieren van Hem die wordt genoemd het Licht der Wereld? Pasen, Christus' verrijzenis uit de dood, wordt gevierd in het voorjaar, wanneer ook in de natuur nieuw leven opstaat.

Maar naast dat 'temporale' kennen we in de liturgie van de kerk het **'sanctorale'**. Christenen hebben er altijd door behoefte aan gehad op memorabele dagen samen te komen rond de graven van de heiligen om er de eucharistie te vieren. De sterfdag, of beter: de hemelse geboortedag werd gevierd, op vastgestelde data, 'weer of geen weer'. Daaruit ontstond de heiligenkalender, die enerzijds parallel aan het 'temporale' hetzelfde kalenderjaar bestrijkt, maar die anderzijds zich aan de seizoenen weinig gelegen laat. In de Middeleeuwen was er zoveel aandacht voor de kring van het sanctorale dat het temporale nagenoeg ondersneeuwde.

Om beter te waken over de viering van het Christusmysterie is met de hervormingen van het Tweede Vaticaanse Concilie in die heiligenkalender flink gesnoeid, en zijn inderdaad de nodige heiligen ‘geschrapt’, dat wil zeggen dat ze niet meer op de algemene kalender voorgeschreven zijn te vieren.

Toch raken beide kringen (temporale en sanctorale) elkaar één keer in het jaar op een heel bijzondere wijze: Allerheiligen – Allerzielen. Wij zijn mensen onderweg in het leven. En daarom is de feestkrans geen cirkel: de tijd gaat immers altijd vooruit. Er zit groei in, geen stilstand, maar progressie. Elk feest is daarmee een uitnodiging om op weg te gaan. Ieder jaar Kerstmis vieren wil niet alleen zeggen dat je ieder jaar een jaartje ouder (wijzer?) bent geworden, maar ook dat we door onze geloofsverdieping en ons doordringen in de geloofsmysterieën ook zelf telkens meer mens worden, zoals Christus mens werd in de kerstnacht. Uiteindelijk zijn we op weg naar de toekomst. Binnen dat perspectief is de twee-eenheid Allerheiligen en Allerzielen van groot belang: wij zijn niet de eersten die met de tijd te kampen hebben, maar mogen treden in een lange stoet van eeuwen, van millennia, waarin mensen ons zijn voorgegaan. Mensen die in hun eigen tijd door diezelfde feesten werden bewogen en aangedreven en van wie sommigen ook daadwerkelijk iets gemaakt hebben van al die verheven woorden en idealen.

‘Heiligen’ hebben we hen genoemd. Zijn wij hen gaan noemen, moet beter gezegd worden. Want de Bijbel gebruikt het woord heiligen niet alleen voor de pilaarheiligen, maar voor de volgelingen, alle volgelingen van de Heer...

Allerheiligen

Vanaf het begin zijn christenen samgekomen om hen te gedenken die omwille van hun geloof in en trouw aan de Heer hun leven hebben gegeven. Men vierde op hun graven de eucharistie, erin herkenkend dat Christus zijn leven gegeven heeft opdat wij zouden leven, en dat de martelaren Hem zijn gevolgd, zowel in de dood, alsook in het leven. ‘Martelaren’ werden ze genoemd omwille van hun ‘martyrion’, hun belijdenis, volgehouden tot in de dood, ofwel het leven.

Rond de vierde eeuw – toen de rust stilaan begon te groeien rondom de vervolgelingen – werden die gedachtenissen uitgebreid met de ‘confessoressen’, degenen die om hun geloof wel vervolgd waren, maar niet gedood waren. Nog later werden er nog andere heiligen aan toegevoegd, en in de middeleeuwen is het hek van de dam: tallozen komen op de kalender, waarbij sommige heiligenfeesten voorbereid werden door novenen en achtervolgd werden met octaven. Dan blijkt een jaar erg kort te zijn!

Als een soort ‘verzamel feest’ komt wat wij Allerheiligen noemen in beeld.

Boven de Alpen verschijnt 1 november als feestdag, waarschijnlijk overgekomen uit Engeland en Ierland, alwaar men met deze christelijke feestdag een antwoord wilde geven op de Keltische oudejaarsviering. 1 november was er Nieuwjaarsdag en dat werd stevig gevierd. Het feest kreeg dan wel een christelijke interpretatie, maar tegelijk was 'All Hallows Eve' geboren, met tal van 'gekerstende' gebruiken.

De fascinatie voor de dood en de vrees voor hel en vagevuur, gecombineerd met diep gewortelde angst voor ronddwalende onverloste zielen bleken dusdanig sterk, dat oude heidense gebruiken met christelijke symboliek samengingen. En de laatste jaren is ook de commercie aardig op 'All Hallows Eve' ingesprongen. Ieren importeerden het feest naar hun nieuwe woonplaats in Amerika, maar daar kreeg het ineens een carnavaleske insteek.

Allerheiligen vond dus zijn weg vanuit Ierland en Engeland langs Karel de Grote naar de kalender van de kerk. En daarom vierten wij op 1 november dat we als aardse mensen met de hemelse gelukzaligheid verbonden zijn... het evangelie van Allerheiligen is niet voor niets dat van de zaligsprekingen. Alle heiligen, de gecanoniseerden en de officieuzen, zijn ons op die weg een paar passen voor. Zij zijn ons tot voorbeeld en tot voorspraak.

Allerzielen

Daags na Allerheiligen, en dat zegt al heel veel. 'Heilig' hopen we, maar als we eerlijk zijn of nuchter, of bescheiden? Bovendien: Allerheiligen is ergens een groot feest, maar gaat dat ergens niet een beetje voorbij aan het verdriet van het afscheid? Het perspectief van de eeuwigheid is geweldig, maar menige weduwe of weduwnaar zal ook andere gevoelens een plaats moeten geven. Geloof, fascinatie voor de dood, vrees voor hel en vagevuur en oude onuitgesproken voorvaderlijke angst voor ronddwalende geesten komen hier samen... Ook ten tijde van ontkerkelijking blijft Allerzielenzondag hoge ogen gooien.

Ed Smeets

Vgl. met name Marius van Leeuwen, Van feest naar feest. Over de christelijke feesten – hun geschiedenis en betekenis (Uitgeverij Balans 2004)

DE LITURGISCHE ORGANIST

Preludium

Vorig jaar hoorde ik in *Braambos* een gesprek met kardinaal Godfried Danneels naar aanleiding van zijn vijfenzeventigste verjaardag. Hij stelde dat een liturgische viering staat of valt met de muziek.

Hij sprak zowel over vocale als instrumentale muziek en noemde uitdrukkelijk de orgelmuziek van de Franse componist Olivier Messiaen (1908-1992) als een springplank naar God. Muziek kan inderdaad door haar ontwapenende schoonheid een weg zijn om God te vinden. Hij die oneindig schoon en prachtig is.

In de liturgie kunnen zang en spel dus niet mooi en goed genoeg zijn: zij helpen om de dialoog tussen God en zijn mensen uit te drukken en te voeden. Kerkmusici vervullen hierbij een belangrijke diensttaak. Als koorlid of organist *treedt* je niet op in de liturgie: al zingend en spelend *bouw* je de liturgie mee op, samen en in afwisseling met de gemeenschap. Het is immers geen voorrecht van de voorganger en enkele muzikale specialisten om de feestelijke ontmoeting met God te vieren: de hele vierende gemeenschap neemt er aan deel. De samenhang kan daarbij de steun en inspiratie van een organist goed gebruiken. Orgelmuziek is dus niet enkel omkadering van de liturgische viering, maar een wezenlijk bestanddeel ervan.

Kerkmuzikaal beleid in de geest van Vaticanum II

Een liturgische organist is een musicus met liturgisch aanvoelen. Gelukkig zijn er kerkverantwoordelijken die inzien dat er voor muziek in de eredienst degelijk opgeleide musici nodig zijn, die bovendien over liturgische en pedagogische kwaliteiten beschikken.

Deze geschoolde leken dienen kansen te krijgen om op een overwogen strategische manier een kerkmuzikaal beleid te realiseren waarbinnen de samenhang centraal staat.

Dit beleid moet steunen op de vier pijlers van de liturgische vernieuwing sinds Vaticanum II (1962-65). Ik geef ze hier kort weer, geïnspireerd door de inzichten die ik van de onvolprezen kerkmuzikale apostel Paul Schollaert heb meegekregen.

De eerste twee pijlers zijn rechtmatige eisen die de liturgie aan haar muziek stelt; de laatste twee kunnen gezien worden als rechten van de muziek, haar door de liturgie zelf toegekend.

1. Gemeenschapsviering

De liturgie moet pastoraal gericht zijn en mensen uitnodigen tot actieve betrokkenheid. Ze wil mensen één van hart en geest maken, ondermeer door gemeenschapszang.

Zingen is ‘vereniging’ (religie), zelfs met mensen die we niet kennen. Dit gemeenschapsvormende gegeven vindt bijvoorbeeld zijn toepassing in het intredelied, dat de brug slaat van leven naar eucharistie.

2. Woordverkondiging

In de liturgie krijgt het Woord een centrale plaats. Dit aspect vertaalt zich in liedteksten geïnspireerd op de Bijbel, zoals in het liedboek *Zingt Jubilate (ZJ)*. Zingen maakt het woord duurzaam. Denk aan de antwoordpsalm of de tussenzang die een kernmotief uit de eerste lezing verklanken.

Via de melodie van dat lied kunnen we ons later dit motief nog herinneren. Het danklied na de communie legt dan weer een band met het evangelie. Hierin zingen we ten volle dat we blij zijn met Gods Woord en genade, nadat we te communie zijn geweest. Dit Schriftlied begeleidt ons als we na de dienst naar het leven van alle dag terugkeren. Het kan ons helpen om ons Gods Woord in herinnering te roepen.

3. Medeverantwoordelijkheid

Aangezien de liturgie een weerspiegeling moet zijn van de actuele Kerk, zoals zij nu leeft en zich opbouwt, met een *groeïende inbreng van alle gedoopten*, is de ‘mondigheid’ van de leken erg belangrijk. Deze kan

haar neerslag vinden in hedendaagse en volwaardige religieuze muziek onder de verantwoordelijkheid van geschoolde musici die als cantor, dirigent en organist hun beste stem, handen en beentjes voorzetten.

4. Kerk met een eigen kleur.

In de liturgie krijgt de lokale cultuur haar stem. Dit komt tot uiting in eigen volks- en cultuurgebonden muziek en gezangen. Ook op dit domein rekenen de musici op het vertrouwen en de ondersteuning van de kerkverantwoordelijken.

Kwalificaties

Om de hierboven genoemde pijlers in de praktijk te kunnen brengen en de liturgie aan kwaliteit te doen winnen, moet de liturgische organist over een aantal vaardigheden beschikken.

Eerst en vooral is er inzicht nodig in de opbouw en betekenis van de liturgie, in haar wezenlijke bedoeling en haar eigen grammatica. Alleen zo zal men de eigen rol op een harmonieuze manier kunnen invoegen in het geheel van de viering. Verder zijn er ook een aantal muzikale competenties noodzakelijk:

- Het muziekschrift kunnen lezen, partituren ontcijferen en begrijpen.
- In staat zijn om een solist, een koor en de samenzang te begeleiden.
- Een adequate registratie gebruiken: de verschillende registers zijn de kleuren van het orgel.

- Een improvisatie voorbereiden en uitvoeren.
- Vertolken van bestaande orgelliteratuur en de functionele inschakeling ervan in de viering.

Als andere vaardigheden kunnen we nog vermelden: kennis van het instrument waarop men speelt en de nodige menselijke capaciteiten om in groepsverband te werken.

Respect

Wederzijds respect en een vlotte samenwerking maken zowel de kerkverantwoordelijken als de organist gelukkig. Waardering begint al bij een voldoende vergoeding van de organist, zeker als hij professioneel is opgeleid.

Maar hij moet ook als musicus gerespecteerd worden en betrokken worden bij de voorbereiding van de vieringen. Men zal de organist ook niet onderbreken als hij eventjes buiten de tijdsmarge gaat om zijn stuk te voltooien. Voorbereiding, goede afspraken en coördinatie zijn noodzakelijke voorwaarden voor het welslagen van een viering.

De zeggingskracht en geloofwaardigheid van de eredienst verhogen wanneer de aanwezige gemeenschap ervaart dat de mensen die de dienst hebben opgebouwd, weet hebben van ieders bijdrage.

De organist moet ook zelf zorg besteden aan zijn instrument. Hij moet het koesteren en regelmatig laten onderhouden of zelf kleine mankementen kundig bijstellen. En bijvoorbeeld de speeltafel beschermen tegen stof door ze af te schermen telkens hij zijn instrument verlaat.

Elk musicus die aan de liturgie meewerkt, moet borg staan voor een keurige muzikale vertolking, die geïntegreerd is in het geheel van de viering.

Maar de organist kan tevens het hart van de gelovigen ontvankelijker maken voor Gods aanwezigheid en hen ertoe aanzetten de mond te openen voor het lied dat zich bedient van Gods Woord. Het orgel participeert in de liturgische gezangen en alterneert er mee.

Wanneer de organist de liederen op inspirerende wijze intoneert, de toon opgeven met een voorspel of intonatie, roept hij meteen de juiste sfeer op bij koorleden en kerkgemeenschap. Het orgel is daarbij een dynamisch uitnodigend instrument, dat de gemeenschap stimuleert bij het zingen. Geen enkel ander instrument is zo geschikt om de kerkzang ten volle te ondersteunen.

Daarnaast laat het orgel ook zelfstandig zijn eigen stem klinken, op de daartoe geëigende momenten.

1. Liedbegeleiding

De organist kan met passende akkoorden, goede ritmiek, duidelijke articulatie en passende registerkeuze de kerkgemeenschap tot diep doorvoelde gemeenschapszang brengen. Factoren voor een kwaliteitsvolle begeleiding zijn onder andere;

- Duidelijk aangeven van toon en tempo in een aangepaste registratie.
- Liefst een akkoordbegeleiding die de steunpunten van de melodie onderlijnt.
- Iets voor zijn op de zang om de spankracht van de samenzang niet te verzwakken.
- Herhaalde noten aan het begin van een lied goed van elkaar afzetten, om het zingen op dreef te laten komen.
- Oog en oor hebben voor het karakter en de stijl van een lied: een verkeerd tempo, ongepaste of verkeerde akkoorden kunnen een mooi lied totaal ontcrachten.

Hierbij nog twee opmerkingen:

- Het aansturen en leiden van de samenzang gebeurt door de organist (of het koor met zijn dirigent) en niet door een zangleider die in de micro luidop meezingt (zeker niet als die persoon niet helemaal zuiver

zingt). Door de grote impact van de geluidsversterking zullen de pogingen om als gemeenschap te zingen eerder ondergraven worden dan gestimuleerd.

Bovendien werkt dit de passiviteit van de gemeente in de hand. Ze wordt slecht opgevoed en niet in haar eigen rol gewaardeerd.

- Organisten die niet zo sterk zijn in de begeleidingspraktijk, maken soms beter gebruik van begeleidingen die door vakmensen zijn geschreven, met een stevige harmonische basis die het zingen van de liederen prima ondersteunt. Zo zijn alle begeleidingen van de gezangen uit *Zingt Jubilate* te bestellen bij het *Vlaams Centrum Liturgische Muziek* (VOLM).

Daarnaast zijn ook orgelstukjes beschikbaar die op deze gezangen zijn gebaseerd.

2. Zelfstandig orgelspel in een gezongen eucharistieviering

Vóór de dienst

Reeds bij het binnenkomen in de kerk nodigt het orgel de mensen uit om mee te vieren. De organist kan de kleur van de liturgische tijd of het karakter van de viering in de verf zetten. Hij kan als prelude een improvisatie of bewerking spelen op het intredelied of een vrij orgelstuk

in dezelfde toonaard. Daarna volgt een duidelijk voorspel.

Na de homilie

Op dit moment kan de organist een gepast stukje vertolken of eventueel een lied spelen (en zingen) dat inspeelt op de boodschap van de preek. Je kan met het orgel stilte scheppen en voorbereiden. Die maakt het mogelijk dat woorden en rituelen - en dus uiteindelijk het mysterie zelf - dieper doordringen. Volledige stilte kan natuurlijk ook.

Tijdens de bereiding van de gaven

Het klaarmaken van de gaven voor de eucharistie en de collecte worden best begeleid door orgelspel of een (niet-functioneel) koorwerk. Zo kan het volk even op adem komen na de woorddienst.

Tijdens de communieprocessie

De organist kan de communiegang begeleiden met (rustig) orgelspel of anticiperen op het danklied dat erop volgt.

Na de wegzending

Na de woorden 'Ga nu allen heen in vrede' is het meestal niet meer aangewezen de gemeenschap een slotlied te laten zingen, als een soort van apotheose van de dienst. Daar is de volle klank van het orgel meer geschikt voor.

Wanneer op deze momenten in de eucharistie orgelmuziek mag klinken, worden zowel het orgel als het vakmanschap van de organist ge(re)valoriseerd. In parochies waar de missen gelezen worden, kan het orgelspel heel kostbaar zijn om het persoonlijk gebed te bevorderen.

Tenslotte:

naast de eucharistievieringen zijn er natuurlijk ook gebedsvieringen of lieddiensten waarin de organist meer dan welkom is.

Eén sleutellied per viering

Ik heb de gewoonte om te focussen op één lied dat het kernmotief van de viering weerspiegelt, noem het een 'thema- of sleutellied'. Stel dat het evangelie in een uitvaartdienst over de graankorrel gaat (Joh 12, 24), dan is *Zingt Jubilate* 921 de uitgelezen communiezang: *Gestorven graan wordt brood* (tekst en muziek van Marcel Weemaes). De melodie ervan is gebaseerd op het gregoriaanse *In paradisum*. (zie ook LD 812 (GG))

Het versterkt de eenheid binnen de viering wanneer de organist op deze melodie een improvisatie uitvoert, in voorbereiding op de afscheidsgebeden. Ook met andere liederen is dit mogelijk. Op deze manier geeft de organist meer diepgang en zin aan de dienst. De mensen nemen dat lied mee naar huis, het blijft nazinderen.

Een sleutellied kun je al als preludium spelen, maar ook tijdens de viering en bij het verlaten van de kerk. Je kunt dat lied via verschillende invalshoeken benaderen: vanuit improvisatie en vanuit de literatuur.

Als het gaat om liederen die ontleend zijn aan protestantse koraalmelodieën is de voorraad bijna onuitputtelijk. Ik denk aan het bekende paaslied *Christus is verrezen*, ZJ 405¹⁾, dat gebaseerd is op het koraal *Christ ist erstanden*, op zijn beurt geïnspireerd op het gregoriaanse *Victimae paschali laudes*. Vaak begin ik met het refrein als een herkenningsteken.

Tussen de bewerkingen (niet noodzakelijk van dezelfde toondichter) of improvisaties door laat ik het telkens opnieuw horen. Deze werkwijze is ook een troef wanneer bepaalde bewerkingen niet direct de gelijkenis met een lied doen vermoeden. Neem bijvoorbeeld *Here Jezus, om uw woord zijn wij hier bijeengekomen* (ZJ 809)²⁾ en de schitterende bewerkingen van Bach op *Liebster Jesu, wir sind hier*.

Op deze manier verdiep je het lied, mediteer je erover. Meditatie betekent in de traditionele christelijke spiritualiteit concentratie op thema's uit de heilsgeschiedenis. Hierbij is concentratie letterlijk te verstaan als 'concentreren', cirkelen rond, een thema met concentrische cirkels omgeven.

Wanneer je datzelfde lied aanhoudt voor, tijdens en na de dienst maak je een cyclische of ronde vorm die een soort van

oneindigheid suggereert.

Postludium

Deze bijdrage geeft aan dat je niet alleen degelijk gevormd moet zijn om de taak van organist naar behoren te vervullen, maar liefst ook beschikt over een diepgaand liturgisch muzikaal aanvoelen. Het is duidelijk geworden dat een liturgische organist heel wat voorbereidend werk dient te verrichten. Maar hij is gelukkig als hij ruimte krijgt om creatief bij te dragen aan de schoonheid van de liturgie. Orgelklanken zijn nu eenmaal een wezenlijk onderdeel van een geslaagde liturgie. Zij onderlijnen en versterken het streven naar innerlijkheid en verdieping.

Jef Anaf, Leuven

1) LD 874

2) LD 1107; GvL 612

Met verlof tot overname d.d. 22 juni j.l. uit:

'Zacheüs' Wegwijs in de liturgie Jaargang 23 nr. 3, mei 2010. Een uitgave van de interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg, Guimardstraat 1, 1040 Brussel. Tel. 02 509 96 90/91 E-mail iclz@interdio.be / www.kerknet.be/liturgie

Vlaams Centrum Liturgische Muziek (V.C.L.M.) Herestraat 53 3000 Leuven
Tel: 016233967

E-mail: claudine.martens@lemmensjwenk.be

OPLEIDING TOT KERKMUSICUS

Om de kwaliteit en de kwantiteit van de koorzang in de toekomst te waarborgen is de opleiding van gekwalificeerde kerkmusici van groot belang. KREATO Hogeschool voor Muziek in Thorn, waarmee de NSGV een convenant voor de opleiding van kerkmusici gesloten heeft, biedt de mogelijkheid opgeleid te worden tot kerkmusicus. Op bijna elk beginniveau en op bijna elke leeftijd kunt u een cursus beginnen.

De opleiding tot kerkmusicus loopt grotendeels parallel met de HAFA-dirigentenopleiding. Onderstaand vindt u een overzicht van de opleidingsmogelijkheden tot kerkmusicus.

Lager kader

Tevens toelatingstraject 'Van niets tot toelatingsexamen Kerkmusicus niveau III'. Er zijn hiervoor de volgende mogelijkheden:

- Een muziekschoolopleiding tot minstens 2e en 3e graad (B-C examen) op ieder willekeurig instrument of zang;
- Vooropleiding KREATO (doorgaans twee jaar).

Middenkader kerkmusici

Er zijn momenteel zes differentiaties voor dit niveau kerkmusicus III:

- Koordirectie: kerkkoördinator
- Gregorianist: gevorderd zanger en basisdirectie gregoriaans
- Organist
- Ensembleleider: voegt cantor en instrument tot eenheid
- Cantor: voorzanger en volkszangleider
- Kinderkoördinator: een specialisatie bij koordirectie

Zowel de NSGV, de dienst Liturgie en Kerkmuziek van het bisdom, alsmede KREATO zetten in op de opleiding 'kerkmusicus III', zowel wat betreft opleidingsniveau, salariering en praktische inzetbaarheid. Deze opleiding is landelijk erkend en gecertificeerd als middenkaderopleiding en is zowel op hoger amateurniveau als op lager beroepsniveau in te schalen.

Hoger kader kerkmusici

Conservatoriumniveau opleiding kerkmusicus I en II.

Informatie over de opleidingen is verkrijgbaar bij het secretariaat van de NSGV (adresgegevens onderaan deze rubriek), bij KREATO (0475-561946, d.schreurs@kreato.nl) of bij dhr. G. Sars, docent, gerard.sars@planet.nl.

KOORSECRETARIS - DIRIGENT - ORGANIST

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegesonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan te melden aan het diocesaan secretariaat NSGV.**
- Een persoonlijk abonnement voor 3 nummers per jaargang is mogelijk door € 7,- per jaar over te maken op ons postbanknummer (zie onder).

LEDEN VAN HET ALGEMEEN BESTUUR VAN DE NEDERLANDSE SINT-GREGORIUSVERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Mgr. R.H.M. Maessen, voorzitter,

Wijngaard 11, 6017 AG Thorn, tel. 0475-561410 e-mail: rhm_maessen@hetnet.nl

Aalm. G. Grond, vice-voorzitter,

Graaf van Hornelaan 5, 6093 BM Heythuysen (0475-494442 tel. en fax)

Mr. Drs. J. Hoorens, secretaris,

Beijerstraat 13, 6118 CS Nieuwstadt (046-4853969)

Drs. G. Moonen, penningmeester,

Bob Boumanstraat 26, 6042 EH, Roermond (0475-386772 werk)

J. Halmans-Gommans, Matterhornlaan 13, 5801 KH Venray (0478-583806)

Mw. A. Jansen, Hondstraat 16, 6211 HX Maastricht (043-3216892)

Drs. E. Smeets pr., Kerkberg 7, 6374 ES Landgraaf (045-5312378)

J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475-496456)

L. Stultiëns, Schaapsweg 25, 6077 CD St. Odiliënberg (0475-533332)

C. Tonnaer, Broekstraat 20, 6085 HG Horn (0475-582276)

A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077-3662479)

Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond (NSGV):

Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond (ook voor het aanvragen van onderscheidingen)
Bezoekadres: Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond (secretariaat en documentatiecentrum zijn op werkdagen te bezoeken, cq. telefonisch te bereiken tussen 14.00 en 17.00 uur).
Website: www.nsgvroermond.nl
Telefoon: 0475-386725 / fax: 0475-386797 / e-mail: nsgv@bisdom-roermond.nl
Bankrelaties: Fortis Bank: 22.98.52.599 en Postbank: 1028074, beide t.n.v. 'Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging, Roermond'

Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging (landelijk bureau)

Post- en bezoekadres: Kromme Nieuwegracht 66, 3512 HL Utrecht
Telefoon: 030-2331010 / fax: 030-2364971 / e-mail: info@nsgv.nl / www.nsgv.nl

Kunstfactor

Postadres: Postbus 452, 3500 AL Utrecht
Telefoon: 030-7115100 / fax: 030-2364971 / www.kunstfactor.nl / e-mail: info@kunstfactor.nl

